

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ADNAN ÖZGEN İL HALK
KÜTÜPHANESİ

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü

İKİNCİ

TÜRK YAYIN KONGRESİ

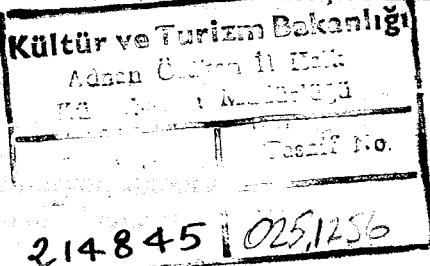
24-27 OCAK 1975

Cilt : II

KOMİSYON RAPORLARI

ve

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ

KÜTÜPHANECİLİK DİZİSİ : 6

YAYIN KURULUŞU
YAYIN NO: 1407
YAYIN YILI: 1987

YAYIN KURULUŞU
YAYIN NO: 1407
YAYIN YILI: 1987

TEKNOLOJİ VE YATIRIM

1987-1990 YILI

Cilt: II

TEKNOLOJİ VE YATIRIM

ve

Gözden geçiren ve yayıma hazırlayan: İzzet Özgüç

ISBN 975-17-0005-1

Cilt: I, II ISBN 975-17-0006-X

© Kültür ve Turizm Bakanlığı 1987

Onay: 25.8.1987 tarih ve 3619 sayı.

Baskı sayısı: 3.000

Sevinç Matbaası — ANKARA

İÇİNDEKİLER

	Sahife
ÖNSÖZ	V
İkinci Türk Yayın Kongresi	VII
İkinci Türk Yayın Kongresi Gündemi	IX
İkinci Türk Yayın Kongresi Komisyonlar Gündemi	XI
Birinci Komisyon	XVII
İkinci Komisyon	XVIII
Üçüncü Komisyon	XIX
Dördüncü Komisyon	XX
Beşinci Komisyon	XXI
Altıncı Komisyon	XXII
Yedinci Komisyon	XXIII
Sekizinci Komisyon	XXIV
Dokuzuncu Komisyon	XXV
Kültür Bakanı Nermin Neftçi'nin Kongreyi takdim konuşması	1
Başbakan Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak'ın Kongreyi açış konuşması	3
Cumhurbaşkanı'nın Mesajı	5
Kongrenin açılışında Kültür Bakanı'nın yaptığı konuşma .	7
Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Safa Reisoğlu'nun konuşması	11
Birinci Komisyon Raporu	25
İkinci Komisyon Raporu	43
Üçüncü Komisyon Raporu	53
Dördüncü Komisyon Raporu	77
Beşinci Komisyon Raporu	97
Altıncı Komisyon Raporu	117
Yedinci Komisyon Raporu	125
Sekizinci Komisyon Raporu	135
Dokuzuncu Komisyon Raporu	143
Kültür Bakanı'nın kapanış konuşması	155

Ö N S Ö Z

İnsanoğlu dünyaya sahip çıktığından beri daha rahat ve mutlu bir hayatın özlemine çekmiş, kültür ve medeniyet alanında elde ettiği gelişmeleri gözden geçirip, geleceğini güvence altına almak isterken, kitabı daima gözden uzak tutmamıştır. Böylece yeni nesiller, bütün düşünce ürünleriyle deneyler sonucu varılan kuralları hazır bularak, tabiat ve toplumla kurduğu ilişkilerde karşılaştığı zorlukların, problemlerin çözümünde kitapların yardımını görmüştür. Bunun bilinci ile hareket eden toplumlar kitaba, okuyucuya ve bilimsel araştırmalara verdikleri önemle doğru orantılı olarak teknolojik ve ekonomik gelişmeyi sağlamışlardır.

Kitap ve buna benzer basılı fikir ürünleri, hâlâ bilginin, kültürün en kolay, en yaygın, en etkin ulaşım ve iletişim aracı olmaya devam etmektedir. Kitap bu özelliğini, şüphesiz bundan sonra da koruyacaktır.

Dünyadaki yayın patlaması ve kitap bolluğuna karşı, Ülkemiz bu önemli yarışta yerini alamamanın sıkıntısını çekmektedir. Artık kitap konusunda da ülkemizde ciddi girişimlerin yapılması zamanı çoktan gelmiştir.

Kitap satışının az olmasında ileri sürülen sebepler bir çok yönde haklılık göstermekteyse de asıl sebep gözden kaçırılmamalıdır. Olumlu niyet ve girişimlere rağmen «kitaba ilgisizlik» devam etmektedir. Kitabın çocuklarımıza, gençlerimize ve tüm vatandaşlarımıza yeterince tanıtılmamış ve sevdirelememiş olması, bu ilgisizliğin kaynağını oluşturmaktadır. Basit bir örnek verilecek olursa pahalılık, kitap meselesinde çoğunlukla ileri sürülen sebeplerin başında gösterilmektedir.

Öncelikle şunu kendimize sorabiliriz. Kitap bolluğu olan ülkelerde kitap daha mı ucuz basılıyor, kâğıt daha mı ucuz, yazarlar daha mı az telif ücretiyle eser yazıyorlar? Bütün bu soruların cevapları küçük bir araştırma sonucu görülecektir ki «Hayır»dır. Üstelik kitaplar da daha pahalıdır, fakat ilgi duyulan bir ma-

lin satışının artıp eksilmesinin fiyatına tam olarak bağlı olmadığına yakın bir örneği Ülkemizdeki renkli televizyon ve video satışlarını göstermemiz mümkündür.

Kitaplar nasıl ilgi çekici hale getirilir, kitapsever sayısı nasıl artırılabilir? Bu konuda yapılacak bir çok girişimden biri de kongre ve sempozyumlar düzenlenmesi, fikir ve düşünce adamlarımızın görüş ve önerilerinin tespitidir. Hatta eğitim sistemimizin kitapla, araştırmayla olan ilişkisi, tümüyle yeni baştan gözden geçirilmeye muhtaç görünmektedir.

Ülkemizde kitapla ve yayıncılığımızla ilgili meseleler bugüne kadar çeşitli şekillerde dile getirilmiştir. Bu konuda bir çok yazı yazılmış, pek çok söz söylenmiştir. Fakat açıkca belirtmeliyiz ki bütün bunlar kitap problemine çözüm getirmekte yetersiz kalmış girişimler olarak devam etmektedir.

Bu konudaki girişimlerin başında Büyük Önder Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda çalışmaları başlatılan ve 1939 yılında gerçekleştirilen Birinci Türk Neşriyat Kongresi gelmektedir. Burada bu kongreyi İkinci Türk Neşriyat Kongresi'nin takip etmesi karar altına alınmıştır. Ancak bundan 36 yıl sonra yani 1975 yılında İkinci Türk Yayın Kongresi toplanabilmiştir. Daha sonraki yıllarda da Genel Müdürlüğümüzce kitap konusunda çeşitli sempozyumlar düzenlenmiştir.

Ancak, söz konusu kongre ve sempozyum metinleri (İkinci Türk Yayın Kongresi Tebliğleri ve Komisyon Raporları, Kitap Sempozyumu gibi) bugüne kadar bastırılarak geniş kitlelerin ve daha sonra gelen yetkililerin hizmetine sunulamamıştır. Geriye dönüp baktığımızda bazı merhalelerin katedilmesi, noksanların ve istatistiki bilgilerin değişmesine rağmen, görüşülen ve ele alınan meselelerin bugün de güncelliğini korumakta olduğu tespit edilerek, bu metinlerin arşivlerden çıkarılıp, bastırılması yoluna gidilmiştir.

Konusunda uzman olanlar tarafından ortaya konulan değerli görüş ve önerilerin yer aldığı bu kitapları, yayıncılık ve kütüphanecilik çevreleriyle, eğitim ve kültür alanında kafa yoranların hizmetine sunmayı, başlıca görevlerimizden sayıyoruz.

Hasan DUMAN

Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürü

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ

24-27 OCAK 1975

KONGRE

BAŞKANI : Nermin NEFTÇİ
Kültür Bakanı

HAZIRLIK KOMİTESİ

BAŞKAN : İsmet PARMAKSIZOĞLU
Kültür Bakanlığı Müsteşar Vekili

- ÜYELER : — Prof. Dr. Kudret AYİTER
A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
- Şerif BAYKURT
MEB. Yayınlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri
Gn. Md. Yard.
- Nail BAYRAKTAR
Kütüphaneler Genel Müdür Yardımcısı
- Dr. Müjgân CUNBUR
Millî Kütüphane Genel Müdürü
- Prof. Dr. Osman ERSOY
A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğ.Üyesi
- Turgut ER
Basın - Yayın Genel Müdürlüğü Koordinasyon
ve Araştırma Dairesi
- Tevfik Rüştü GÖKALP
Plan ve Koordinasyon Dairesi Başkanı
- Sami N. ÖZERDİM
A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın
Yüksek Okulu Öğ. Görevlisi

- Abdülkadir SALGIR
Kütüphaneler Genel Müdürü
- Erdoğan TANER
Basın Yayın Genel Müdür Yard.
- Mete TUNCAY
Tanıtma ve Yayınlar Dairesi Başkanı
- Zeki TÛTÛNCÛ
Kültür Bakanlığı Başmüfettiş

SEKRETERYA

- YÛRÛTÛCÛ** : — Mehmet REHBER
Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
- YARDIMCILAR:** — Nermin ÇELİK
- Gülten KÖKTEN
 - Ruhi ÖZMEN
 - Yücel SARAÇ
 - Bekir Sıtkı ŞENOL
 - Perihan ŞENOL

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ GÜNDEMİ

24-27 Ocak 1975

BİRİNCİ GÜN

24 Ocak 1975 Cuma

Kayıt işleri : (Saat : 13.00)

Açılış toplantısı : (Saat : 13.30)

(Ankara Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu
Konferans Salonu)

BİRİNCİ OTURUM

İstiklâl Marşı (Ankara Gençlik Korosu)

Saygı Duruşu

Başbakan Ord. Prof. Dr. Sadi IRMAK'ın Kongre'yi açış konuşması

Kültür Bakanı Nermin NEFTÇİ'nin konuşması

Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Safa REİSOĞLU'nun konuşması

Kitap sergisinin açılışı (Millî Kütüphane Koleksiyonundan)

İKİNCİ OTURUM

Başkanlık Divanı için 2 Asbaşkan ile 4 Yazmanın seçilmesi

İkinci oturumun kapanışı

Anıt Kabir'in bir heyet tarafından ziyareti (Saat : 16.00)

Anadolu Medeniyetleri Müzesini ziyaret (Saat : 17.00)

Anadolu Medeniyetleri Müzesinde Kokteyl (Saat : 18.00)

İKİNCİ GÜN

25 Ocak 1975 Cumartesi

Komisyonların Çalışmaları :

Saat : 9.00 — 11.00	Çalışma
Saat : 11.00 — 11.30	Çay için ara
Saat : 11.30 — 13.00	Çalışma
Saat : 13.00 — 14.30	Öğle yemeği
Saat : 14.30 — 16.00	Çalışma
Saat : 16.00 — 16.30	Çay için ara
Saat : 16.30 — 18.00	Çalışma

ÜÇÜNCÜ GÜN

26 Ocak 1975 Pazar

Komisyonların Çalışmaları :

Saat : 9.00 — 11.00	Çalışma
Saat : 11.00 — 11.30	Çay için ara
Saat : 11.30 — 13.00	Çalışma
Saat : 13.00 — 14.30	Öğle yemeği
Saat : 14.30 — 16.00	Çalışma
Saat : 16.00 — 16.30	Çay için ara
Saat : 16.30 — 18.00	Çalışma
Saat : 20.30'da (Büyük Tiyatro'da)	«TEKNİK ARIZA» adlı oyun

DÖRDÜNCÜ GÜN

27 Ocak 1975 Pazartesi

ÜÇÜNCÜ OTURUM

(Konferans Salonunda)

Saat : 9.00 — 13.00

Komisyon Raporları üzerinde görüşmeler.

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Saat : 14.30 — 18.00

Komisyon Raporları üzerindeki görüşmelere devam.
Dilekler ve Kapanış.

Kongre Komitesi Başkanı ve Kurul Başkanı Dr. Ramazan Gökalp ARKIN tarafından hazırlanan ve 1975 Ocak ayında İstanbul'da gerçekleştirilen İkinci Türk Yayın Kongresi'nin gündem maddeleri aşağıdaki gibidir.

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ KOMİSYONLAR GÜNDEMİ

(25 - 26 Ocak 1975 Cumartesi, Pazar)

BİRİNCİ KOMİSYON

Konu : Baskı İşleri, Baskı Tekniği, Kâğıt ve Matbaa Malzemesi Sorunu

Gündem :

- 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- Tebliğlerin okunması
- Tebliğler üzerinde görüşmeler
- Teklifler
- Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Ramazan Gökalp ARKIN : Yayın Sorunları ve Editörler, Yayıncıların Çektiği Zorluklar ve Çözüm Yolları

Nevzat ATASOY : Doğu Anadolu'daki Basın Sorunları

İKİNCİ KOMİSYON

Konu : Standardlar ve Kitap Düzeni

Gündem :

- 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- Tebliğlerin okunması
- Tebliğler üzerinde görüşmeler
- Teklifler
- Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Mustafa ASLIER : Çocuk Kitaplarının
Grafik Düzeni

Ayşe F. ÖKSÜZOĞLU : Basılı Materyalde
Standardizasyonun
Önemi

Prof.Dr. Bedii N. ŞEHSUVAROĞLU: Yayın Kongresi ile
İlgili Öneriler

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON

Konu : Yayın Dağıtımı, Tanıtımı, Reklâmı ve PTT Ücretleri

Gündem :

- 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- Tebliğlerin okunması
- Tebliğler üzerinde görüşmeler
- Teklifler
- Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Selma ALPAY : Kitap Tanıtma ve Ülkemizde Kitap Tanıtma Dergileri

Altan DELİORMAN : Türkiye'de Kitap Pazarlaması

Orhan Şaik GÖKYAY : Türk Yazarlarının Ürünlerini Geniş Okuyucu Kitlesine Sunmak Yolunda Yapılacak Çalışmalar Üzerinde Düşünceler

Danyal SERTOĞLU : Yayın ve Kütüphanecilik

DÖRDÜNCÜ KOMİSYON

Konu : Yazar ve Yayıncıları Özendirme; Telif Hakları Sorunu; İyi ve Güzel Yayın

Gündem :

- 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- Tebliğlerin okunması
- Tebliğler üzerinde görüşmeler
- Teklifler
- Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Avni ALTINER : Faydalı ve Zararlı Yayınlar

Mustafa BAYDAR : Kitap Yasası

Prof.Dr. Yaşar KARAYALÇIN: Üniversitelerimizin Yayın Siyaseti ve Yasalar

Aslan KAYNARDAĞ : Yayıncılığımızın Dünü, Bugünü, Yarını

Vedat Nedim TÖR : Ruh Kirlenmesinde Yayın Araçlarının Rolü

BEŞİNCİ KOMİSYON

Konu : Ansiklopediler ve Diğer Müracaat Kitapları, Çocuk ve Gençlik Yayınları, Okul Kitapları

Gündem :

- a) 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- b) Tebliğlerin okunması
- c) Tebliğler üzerinde görüşmeler
- ç) Teklifler
- d) Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Mehmet Nuri ALPAY : Çocuk Kitaplarının Geliştirilmesi ve Özendirilmesi

Doç.Dr. Neda ARMANER: Okul Ders Kitapları

Mehmet AYDIN : Çocuk ve Gençlik Yayınlarının Başıboşluktan Kurtarılması

Fevzi ÇİMEN : Ansiklopediler ve Diğer Müracaat Kitapları, Çocuk ve Gençlik Yayınları, Okul Kitapları

Hasan Refik ERTUĞ : Resmi Yıllıklar

Hasene ILGAZ : Çocuk, Genç ve Yetişkinlerin Okuma Zevki

M. Rauf İNAN : Çocuk Kitapları, Çocuklara Anlayışlarına Göre Kitap

İsmet KÜR : Çocuk Dergileri, Çocuk Kitapları, Uygulanmış (adapte) Kitaplar

Nermin PEKİN : Çocuklarımıza Kaliteli Yayınla
Millî Kültür ve Millî Terbiye
Verilmesi Yolları

ALTINCI KOMİSYON

Konu : Halk ve Kültür Yayınları, Devlet Yayınları

Gündem :

- 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- Tebliğlerin okunması
- Tebliğler üzerinde görüşmeler
- Teklifler
- Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

- Doç. Dr. Metin AND : Türk Kültürünün Dış Dünya'ya
Yayın Yoluyla Tanıtılmasının
Önemi
- İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU: Yayınla Kalkınma Nasıl
Olabilir?
- Mustafa CAN : Türk Yayıncılarının Kültür
Yayma Ödevleri
- Dr. Müjgân CUNBUR : Devlet Yayınlarının
Dökümantasyon Sorunu
- Dr. Emel ESİN : Türk Kültür Tarihinin
Yayınlanması Problemleri
- Prof. Dr. Mehmet KAPLAN : Türk Kültür ve Medeniyetine
Ait Kaynak ve Vesikaların İlmî
Olarak Yayınlanması
- Sami N. ÖZERDİM : 50 Yılda Kitap
- Rüştü ŞARDAĞ : Millî Eğitim ve Kültür
Bakanlıkların Millî
Kültürümüzdeki Etkenliği

Prof. Dr. Ahmet E. UYSAL : Halk Edebiyatımızın Bazı
Yayın Sorunları ve Çözüm
Yolları İçin Öneriler

Ord.Prof.Dr.A.Süheyl ÜNVER: Kültür Konularımızı
Yayınlamada Takip Olunması
Uygun Pratik Yeni Usullere
Birkaç Örnek

YEDİNCİ KOMİSYON

Konu : Teknik Yayınlar, Çeviri İşleri

Gündem :

- a) 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- b) Tebliğlerin okunması
- c) Tebliğler üzerinde görüşmeler
- ç) Teklifler
- d) Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

T. Turan ATASEVER : Çiftçi Yayınları ve Sorunları

Prof. Dr. Melâhat ÖZGÜ : Klâsikler Çevirisinin Kültür
Niteliği

SEKİZİNCİ KOMİSYON

Konu : Fikir, Sanat ve Kültür Dergileri

Gündem :

- a) 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- b) Tebliğlerin okunması
- c) Tebliğler üzerinde görüşmeler
- ç) Teklifler

d) Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

Sadi BAYRAM : Fikir ve Sanat Dergileri ve Hükümetlerin
Kültür Politikası

İffet Halim ORUZ : Fikir, Sanat ve Kültür Dergilerinin
Korunması

Nurşen ŞİRİNER : Kütüphaneci Gözü ile Süreli Yayın
Problemlerimiz.

DOKUZUNCU KOMİSYON

Konu : Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Basma Yazı ve
Resimleri Derleme Kanunu

Gündem :

- a) 1 Başkan, 2 Asbaşkan, 1 Raportör ve 2 Yazman seçimi
- b) Tebliğlerin okunması
- c) Tebliğler üzerinde görüşmeler
- ç) Teklifler
- d) Komisyon raporunun hazırlanması

TEBLİĞLER

M. Türker ACAROĞLU : Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme
Kanunu Tasarısının Gerekçeleri
Nedir?

Prof. Dr. Nüşin AYİTER : Fikir ve Sanat Eserleri
Kanunundan Doğan Sorunlar

Akın BEŞİROĞLU : Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

BİRİNCİ KOMİSYON

Baskı İşleri, Baskı Tekniği, Kâğıt ve Matbaa Malzemesi Sorunu:

Samet AĞAOĞLU

Mustafa ALPASLAN

Ercan ARIKLI

Ramazan Gökalp ARKİN

Sami ARSLAN

Mehmet ATABERK

Nevzat ATASOY

Yaşar AYSEV

Harun AYTAÇ

İbrahim AYTEKİN

Hidayet BAHCECİ

Melih BAŞAR

Kaya BAYLAN

Niyazi BAYRAKTAROĞLU

Taner BERKÜN

Vahdi BİNGÖL

Ergun BİROL

Abdullah CABBAROĞLU

Doğan CAN

Mustafa CESUR

Ahmet CÖMERT

Yahya DEMİRAY

Nurettin DEMİRKOL

Mehmet EMİRALIOĞLU

Ali Şevki EREK

Remzi ERKÜREM

İbrahim ERTRAK

Dr. Nurettin FİDAN

Nezih GÜNDEM

Faruk GÜRTUNCA

Kemal ILICAK

Gökmen İĞDEMİR

Uluğ İĞDEMİR

Nevres İMAMOĞLU

Ali KANTARCIOĞLU

Ali KANUN

İhya KARTAL

İbrahim Özden

KAYAOĞLU

Yiğit KIZILCAN

Arif KONYALIOĞLU

Prof. Dr. Ahmet KURT

Mazhar LEVENDOĞLU

Nevzat MENTES

Veysi MUHARREMOĞLU

Orhan ONAY

Enver OYMAK

Dr. Ayşe ÖNCÜ

M. Kemal PEKÜN

Ahmet PORTAKAL

Kaya SARICIOĞLU

Erol SİMAVİ

Salim ŞENGİL

Nail TAN

Faruk TAŞKIRAN

Firuzan TEKİL

Selahattin TETİK

Naim TİRALİ

Ülkü TOKATLI

Seyhun TUNAŞAR

Semih YAZICIOĞLU

Kemal YÜKSEL

Rafet ZAİMLER

İKİNCİ KOMİSYON

Standardlar ve Kitap Düzeni :

Prof. Dr. Doğan Naci
AKSAN

Yakan ALPAY

Mehmet ANTER

Ferit APA

Nezihe ARAZ

Mustafa ASLIER

Semih BALCIOĞLU

Cevdet BALIKÇIOĞLU

Tülin BATUKHAN

Yakup BAYER

Sadi BORAK

Ali Celaleddin COŞKUN

Meral ÇERÇİ

Sulhi DÖNMEZER

Melih EGE

Kemal ERDEM

Mengü ERTEL

Necdet EVLİYAGİL

Ali Kılıç GENÇE

Prof. Dr. Macit

GÖKBERK

Hikmet GÜRÇAY

Oktay GÜREL

Ecvet GÜRESİN

Rıfat HANCILAR

İsmail Cem İPEKÇİ

Nusret KARCIOĞLU

Hami KARTAY

Mehmet KUTLULAR

Doç. Dr. Önder

KÜÇÜKERMAN

Agâh Sırrı LEVENT

Prof. Dr. Hasibe

MAZIOĞLU

Ayşe F. ÖKSÜZOĞLU

Ali ÖLMEZOĞLU

Necmettin ÖNDER

Yılmaz ÖZTUNA

Orhan ÖZTÜRK

Abdulkadir SALGIR

Ord. Prof. Dr. Aydın

SAYILI

Haldun SİMAVİ

Prof. Dr. Bedii N.

ŞEHSUVAROĞLU

Haldun TANER

Mefa TELCİ

Metin TOKER

Hıfzı TOPUZ

Cengiz TUNCER

Ahter YAZKANOĞLU

Prof. Dr. Tahsin YAZICI

Alaattin YILMAZTÜRK

Doç. Dr. Berin U.

YURDADOĞ

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON

Yayın Dağıtımı, Tanıtımı, Reklâmı ve PTT Ücretleri :

Mustafa Kemal
AĞAOĞLU

Oktay AKBAL

Selma ALPAY

Zekai ALTINAY

Tülay BATTAL

Nimet BAYRAKTAR

Murat BELGE

İsmet BODUR

Muammer Yaşar

BOSTANCI

Aziz BOZKURT

Anıl ÇEÇEN

Dr. Ahmet DANIŞMAN

Altan DELİORMAN

Nezih DEMİRKENT

Hakkı DEVRİM

Orhan DURU

Turgut ER

Mihin EREN

Akşit GÖKTÜRK

Orhan Şaik GÖKYAY

Ergun GÖZE

Kemal GÜÇLÜOĞLU

Nilüfer GÜRSOY

Ferit Celal GÜVEN

Hüseyin IŞIK

Abdi İPEKÇİ

Mazhar Şevket

İPŞİROĞLU

Nüzhet İSTİMYELİ

Mehmet KALAÇ

Fethi Naci

KALPAKÇIOĞLU

Ercüment KARACAN

Doğan KASAROĞLU

Tuna KUZUCU

Sait MADEN

İbrahim MİNNETOĞLU

Nadir NADİ

Aziz NESİN

Füruzan OLŞEN

Nükhet ÖZEKEN

Mehmet Hulusi ÖZKUL

Gültekin SAMANOĞLU

Sabahattin SELEK

Sait SERMET

Danyal SERTOĞLU

Halûk ŞAMAN

Erdoğan TAMER

Çetin TÜZÜNER

Öcal ULUÇ

Muammer ÜLKER

Cemalettin ÜNLÜ

Ahmet YILMAZ

Hulusi YAVAŞLAR

DÖRDÜNCÜ KOMİSYON

Yazar ve Yayımcıları Özendirme; Telif Hakları Sorunu; İyi ve
Güzel Yayın :

Ali ACAR
Çetin ALTAN
Avni ALTINER
Oğuz ATALAY
Cihad BABAN
Mustafa BAYDAR
Bayram BAYRAK
Cahit BEĞENÇ
Prof. Dr. Kaya
BİLGEGİL
Recep BİLGİNER
Salah BİRSEL
Ahmet Şevket BOHÇA
Tarık BUĞRA
Demirtaş CEYHUN
H. Hüsnü CİRİTLİ
Mustafa ÇINKILIÇ
Lütfi DOĞAN
Şemim EMSEN
Tekin ERER
Prof. Dr. Muharrem
ERGİN
Sâti ERİŞEN
Celal ERTUĞ
Necmettin ESİN
Bedii FAİK
Niyazi
GENÇOSMANOĞLU
Tevfik R. GÖKALP
Prof. Dr. F. Kerim GÖKAY
Mustafa GÜNEŞ
Orhan HANÇERLİOĞLU
Doğan HIZLAN
Servet İSKİT

AHMET KABAKLI
Tarık Dursun KAKIŇ
Hasan KARADAĞ
Prof. Dr. Enver Ziya
KARAL
Prof. Dr. Yaşar
KARAYALÇIN
Aslan KARNARDAĞ
Yaşar KEMAL
Hüseyin Rahmi KILIÇ
Cenk KORAY
Hasan Hüseyin
KORKMAZGİL
Nurettin MENEKŞE
Prof. Dr. Seha L. MERAY
Rauf MUTLUAY
Yaşar Nabi NAYIR
Osman NEBİOĞLU
Adnan ÖZYALÇINER
Necdet SANCAR
Abdullah SAVAŞCI
Aclan SAYILGAN
Muzaffer SOY
Mükerrem Kâmil SU
Sait Ârif TERZİOĞLU
Vedat Nedim TÖR
Ferit Ragıp TUNCOR
Prof. Dr. Şerafettin
TURAN
Zeki TÛTÛNCÛ
Muzaffer UYGUNER
Halûk ÜZEL
Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Remzi YILMAZ

BEŞİNCİ KOMİSYON

Ansiklopediler ve Diğer Müracaat Kitapları, Çocuk ve Gençlik

Yayınları, Okul Kitapları :

Sabri AKDENİZ
M. Nuri ALPAY
Doç. Dr. Neda
ARMANER
Osman S. AROLAT
Necip AŞKIN
Mehmet AYDIN
Hüseyin AYTAÇ
Mehmet BAHÇECİ
Dr. Zafer
BAYBURTLUOĞLU
Fakir BAYKURT
Beliğ BELER
Bozkurt
BENDERLİOĞLU
İsmet BİNARK
Nihal BORCAKLI
Hüsnü CİLÂ
Rakım ÇALAPALA
Perihan ÇELEBİ
Fevzi ÇİMEN
Agop DİLÂÇAR
Baha DÜRDER
Kâzım EKE
Kerim A. ERDEM
Erol ERDURAN
Nurettin ERGEN
Prof. Dr. Osman ERSOY
Hasan Refik ERTUĞ
Fezullah ERTUĞRUL
Fikret EŞBER
Abdülbaki GÖLPINARLI
Eflâatun Cem GÜNEY

Hasene ILGAZ
Mehmet IRMAK
Prof. Dr. A. Afet İNAN
M. Rauf İNAN
Prof. Dr. İbrahim
KAFESOĞLU
Kadri KAPLAN
Kadri KAYABAL
Celalettin KİŞMİR
Abdülkadir KÖYLÜ
İsmet KÜR
Prof. Dr. Şerif MARDİN
Dr. Ferhan OĞUZKAN
Mustafa ONARLIOĞLU
Atilla ONUK
Kemal OR
Prof. Dr. Bahaeddin
ÖGEL
İzzet ÖZGÜÇ
Prof. Dr. Tahsin ÖZGÜÇ
Nermin PEKİN
Şevket RADO
Hüseyin SAĞDIC
Saip SOYDAM
Celâl ŞENTÜRK
İhsan TOKSARI
Nilüfer TUNCER
Ö. Necdet TÜZÜN
İ. Kemal UĞUR
Göktürk Mehmet UYTUN
Naide ÜNLÜ
Nazmi YILDIZ

ALTINCI KOMİSYON

Halk ve Kültür Yayınları, Devlet Yayınları :

Metin AKYOL
Doç. Dr. Metin AND
Talip APAYDIN
Şevket Süreyya
AYDEMİR
İ. Hakkı BALTACIOĞLU
Mehmet BARLAS
Doç. Dr. Hüseyin
BATUHAN
Şerif BAYKURT
Doç. Dr. Jale BAYSAL
Hıfzı Oğuz BEKATA
Aysel BİRER
Mustafa CAN
Dr. Müjgân CUNBUR
Hikmet DİZDAROĞLU
Bekir Sıtkı ERDOĞAN
Dr. Emel ESİN
Doç. Dr. Eroğ GÜNGÖR
Prof. Dr. Mehmet
KAPLAN
Halil KARAATLI
Orhan KOLOĞLU
Şemsettin KUTLU
İsmail KUTLUK
Sait MEHMETOĞLU
Prof. Dr. Özdemir NUTKU
Reşat OĞUZ
Ümit Yaşar OĞUZCAN
Doç. Dr. Turhan
OĞUZKAN
Mehmet ÖNDER

Prof. Dr. Sedat Veyis
ÖRNEK
Emin ÖZDEMİR
Sami Nabi ÖZERDİM
Prof. Dr. M. Kemal
ÖZERGİN
Cemal ÖZLERİM
Cahit ÖZTELLİ
Hüseyin ÖZTÜRK
H. Raşit ÖYMEN
İsmet PARMAKSIZOĞLU
Mehmet REHBER
Adnan SAYGUN
Rüştü ŞARDAĞ
Tezer TAŞKIRAN
Prof. Dr. Ahmet TEMİR
Prof. Dr. Faruk K.
TİMURTAŞ
Prof. Dr. Osman TURAN
Prof. Dr. Nermin Abadan
UNAT
Prof. Dr. Ahmet E. UYSAL
Sabriye UYSAL
Niyazi ÜNSAL
Ord. Prof. Dr. A. Süheyl
ÜNVER
Mustafa YAZICI
Ayhan YILMAZ
M. Saim YEPREM
Maden ZORLUOĞLU

YEDİNCİ KOMİSYON

Teknik Yayınlar, Çeviri İşleri :

Prof. Dr. Beynun
AKYAVAŞ
Osman ALBAYRAK
Prof. Dr. Meliha
AMBARCIOĞLU
T. Turan ATASEVER
Lütfi AY
Tuncer AYDINATAY
Belkıs BALKAŞ
İbrahim Halil BALKIS
Prof. Dr. Bekir Sıtkı
BAYKAL
Şevket BİLGİN
İsmail BURSA
Sudi BÜLBÜL
Necmettin CANDAN
Necati CEBE
Prof. Dr. Perihan ÇAMBEL
Prof. Dr. Hayri DENER
Nabi DİNÇER
Aydın DÜVENCİ
Konur ERTOP
Prof. Dr. Ahmet Şükrü
ESMER
Zekiye GÜLSEN
Talât S. HALMAN
Murat KÂHYAOĞLU

Hamit Zübeyir KOŞAY
Prof. Dr. Orhan OĞUZ
Bertan ONARAN
Prof. Dr. Yaşar ÖNEN
Yusuf ÖNERTOY
Dr. İlhan ÖZDİL
Prof. Dr. Melâhat ÖZGÜ
Refik ÖZSAN
Müslim PEKGÖZ
Rıza POLAT
Aysel SAN
Osman SEÇKİN
Prof. Dr. Suat
SİNANOĞLU
Prof. Dr. İlhan
ŞAHİNBAŞ
Mete TUNCAY
Prof. Dr. Bedrettin
TUNCEL
Prof. Dr. Mina URGAN
Mustafa ÜNLÜ
Eyüp YAŞAR
Doç. Dr. Atalay
YÖRÜKOĞLU
Doç. Dr. Tahsin YÜCEL
Fahri ZORLU

SEKİZİNCİ KOMİSYON

Fikir, Sanat ve Kültür Dergileri :

Dursun AKÇAM
Prof. Dr. Kenan AKYÜZ
Melih Cevdet ANDAY
Nimet ARZIK
Prof. Dr. Oktay
ASLANAPA
Nihal ATISIZ
Osman ATİLLÂ
Prof. Dr. Kudret AYİTER
Ord. Prof. Dr. Ömer Lütfi
BARKAN
Sadi BAYRAM
Ataol BEHRAMOĞLU
Ali İhsan BEYHAN
Vecihe BEYHAN
Nihal BİLGİN
Adnan BİNYAZAR
Kemal BİSALMAN
Hüsamettin BOZOK
Prof. Dr. Fethi ÇELİKBAŞ
Cenap ÇETİNEL
İlhan ÇEVİK
Mehmet ÇINARLI
Fazıl Hüsnü DAĞLARCA
Mustafa DEMİR
Mehmet DOĞAN
Ahmet Muhip DRANAS
Prof. Dr. Hasan EREN
Turan EROL
Doç. Dr. Yüksel ERSOY

Muhsin ERTUĞRUL
Ezel ERVERDİ
Şevket EVLİYAGİL
Burhan FELEK
İlhan GEÇER
Muzaffer GÖKMAN
Ahmet Vedat GÜNYOL
Zahir GÜVENLİ
Vasıf HAKMAN
Feyzi HALICI
İhsan HINÇER
Necip İNCELER
Bilge KARASU
Mehmet Ali KIŞLALI
Cevdet KUDRET
Doç. Dr. Alim Şerif
ONARAN
İffet Halim ORUZ
İsmail OTAR
Mustafa Nihat ÖZÖN
Adnan ÖZYALÇINER
Prof. Dr. Tahsin SARAC
Ermukan SAYDAM
Nurşen ŞİRİNER
Sönmez TANER
Sadun TANJU
Nurettin TOPÇU
Hınçal ULUÇ
Bahaettin ULUÖZ
Ethem ÜNGÖR
M. Kemal YILMAZ

DOKUZUNCU KOMİSYON

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Basma Yazı ve Resimleri
Derleme Kanunu :

Türker ACAROĞLU
Davut AKSU
Safa ARAL
Doğan ARASLI
O. Tekin AYBAŞ
İsa AYHAN
Prof. Dr. Nuşin AYİTER
Osman AYKUL
Prof. Dr. Selahattin BATU
Nail BAYRAKTAR
Doç. Dr. Adnan BENK
Akın BEŞİROĞLU
Mehmet BİLİCİ
Ahmet BORCAKLI
Necati CUMALI
Nejat ÇOKAY
Nejdet ÇOLAKOĞLU
Feyzullah DEĞERLİ
Hüseyin DENİZ
Halil DERE
Muzaffer ERDOST
Prof. Dr. Faruk EREM
Azra ERHAT
Ali GAZETECİ
Ali GEVGİLİLİ
Tekin GÜRZÜMER
Orhan GÜVEN
Doç. Dr. Bozkurt
GÜVENÇ
Alâeddin İLHAN

Altemur KILIÇ
Cahit KÜLEBİ
Behçet NECATİGİL
Necdet ONUR
Doç. Dr. Gültekin
ORANSAY
Dr. Yılmaz ÖNGE
Adnan ÖZAKTAR
Fahri ÖZÇELİK
Nijad ÖZÖN
İlhan ÖZTRAK
M. Necati ÖZTÜRK
Doç. Dr. Cevdet PERİN
Prof. Dr. Bahri SAVCI
İlhan SELÇUK
İlhami SOYSAL
Doç. Dr. Özer SOYSAL
Raci TEMİZER
Cemil TULGUR
Orhan TUNÇER
Prof. Dr. C. Orhan
TÜTENGİL
Sadullah USUMİ
Ord. Prof. Dr. H. Veldet
VELİDEDEOĞLU
Ord. Prof. Dr. S. Kemal
YETKİN
Bekir YILDIZ
Can YÜCEL
Ahmet YÜZENDAĞ

KÜLTÜR BAKANI NERMİN NEFTÇİ'NİN KONGREYİ TAK- DİM KONUŞMASI

Saygı değer konuklar, sayın kongre üyeleri, Birinci Türk Neşriyat Kongresi'nin geleneklerine uyarak önce İstiklâl Marşı söyle-
necek, arkadan saygı duruşunu yaptıracağım. Bilâhare sayın Baş-
bakanım kürsüye gelerek açış konuşmasını yapacaklar ve müteaki-
ben kongreyi idare edecekler. Hepinize hoş geldiniz derim. Gençlik
korosunu, İstiklâl Marşı'nı söylemek üzere kürsüye davet edi-
yorum.

Şimdi Büyük Atatürk için, yayın hayatında her türlü hizmeti
geçmiş insanlar için ve Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ne iştirak
etmiş aramızdan ayrılanlar için 2 dakikalık saygı duruşuna rica
edeceğim.

İstiklâl Marşı
Büyük Atatürk için, yayın hayatında her türlü hizmeti
geçmiş insanlar için ve Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ne iştirak
etmiş aramızdan ayrılanlar için 2 dakikalık saygı duruşuna rica
edeceğim.

BAŞBAKAN SAYIN ORD. PROF. DR. SADİ IRMAK'IN KONGRE'Yİ AÇIŞ KONUŞMASI

Türk kültür hayatının seçkin temsilcilerini Cumhuriyet Hükümeti adına selâmlamaktan büyük mutluluk duymaktayım. İkinci Yayın Kongremiz, Birinci Yayın Kongresi'nden 36 yıl sonra, yani bir hayli gecikmeyle toplanıyor. Milletimizin kültür ve yayım hayatındaki ihtiyaçları, noksanları elbette birinci kongrenin yapıldığı tarihlere göre çok değişmiştir. Memleketimizde o günden bugüne geniş bir yayım ve kültür faaliyeti olmuş, gazetelerimizin baskısı eski devirlerde hayal bile edilemeyen bir düzeye ulaşmış ve genellikle yayımlar büyük bir kemiyet ve keyfiyet artışı ile yürütülmüştür. Bütün bunlara rağmen, Türk Milletinin kültür ve yayım hizmetleri için daha pek çok şey yapılması, hayati bir önem taşımaktadır. Millî varlığımızın sürekliliği, Türk dehasının kendisine özgü bir kültürü ve bir yayım hayatını yaratma ve yaşatması ile mümkün olacaktır. Münferit ve şahsi emek ve gayretlerle bir çok yayımlar yapılmış ve büyük sevgi ile karşılanacak şekilde yayımlarımız dış dünyada da itibar ve yankı uyandırmaya başlamıştır. Bunlar ne kadar sevindirici ve övündürücü olurlarsa olsunlar, henüz milletimizin arzuladığı bir kültür ve yayım düzeyine yetiştiğimizi iddia edemeyiz. Dünyanın stratejik en önemli bölgesinde varlık mücadelesini veren bir milletin çocukları olarak, dünya kültüründeki yerimizi kudretle almak ve yaşatmak durumundayız. Bunun da çaresi, yayım ve kültür hayatına daha fazla sayıda vatandaşımızı katmak, Türk yaratıcı dehasını geliştirmenin yollarını arayıp bulmaktır. Çalışmalarınızın bu bakımdan ağırlık noktası, okumaya özendirmek, yazmaya özendirme formülü ile sanırım ki ifadesini bulur. Eğitim, kültür politikamızda ve yayımın hukuki bakımdan korunması alanında bir çok boşluklarımız vardır ve bunları hissetmekteyiz. Yüksek kongreden beklediğimiz şeyler, objektif bir ölçü ve görüş içerisinde bizim hükümetimize ve emaneti bizden devralacak hükümetlere kılavuzluk edecek görüşleri tartışıp, münakaşa edip uygulanır formüller ha-

line getirerek bize ulaştırmanız olacaktır. Bu bakımdan, İkinci Türk Yayın Kurultayımıza tarihi bir görev düşmektedir ve bu görevin en iyi bir tarzda yapılacağına hükümet olarak inanmaktayız. Cumhuriyet Hükümeti vereceğiniz kararları uygulama mevkiine getirmek için elinden gelen her şeyi yapacaktır. İnaniyorum ki emaneti bizden devralacak hükümetler de bundan başka bir şey yapmayacaklar ve başka bir yol tutmayacaklardır. Hayat tarzı olarak seçtiğimiz yönetim tarzının temelinde bilenlere danışmak vardır. Bu itibarla memleketin kültür ve yayın hayatında seçkin mevkilere ulaşmış olan sizlere yürekten güvenmekteyiz. Objektif olacağına şüphe etmediğim çalışmalarımızın milletimiz ve memleketimiz için son derece faydalı, yararlı ve hayırlı olacağı inancındayım.

Bu vesile ile I. Kurultay, 36 yıl geçmesine rağmen hatıraları bizim kuşağımız için tazeliğini muhafaza etmektedir. O kurultaya katılmış olanların ki bir kısmını aramızda hayatta görmekten büyük kıvanç duymaktayım. Yaptıkları hizmet önemli olmuştur. Gerçi bunlardan bir kısmı uygulama alanına tam olarak konamamıştır. Bunu bir ihmalde değil o devrin imkânlarının bugünküne göre daha sınırlı ve kısıtlı olmasında aramaktayım. Çünkü, kongreye iştirak edenler büyük bir şevkle hizmet iradesi ile gelmişler ve ellerinden geleni yapmışlardır. O devire nazaran bugün daha geniş ideal olması bile daha geniş imkânlarla sahip olan Cumhuriyet Hükümeti, hazırlayacağımız raporu ihtiyatla ve özlemle bekliyecektir ve tereddütsüz bunları uygulama alanına koyacaktır. Kararlarınızı alırken elbet rehberiniz herşeyden önce bu mübarek millete hizmet olacaktır. Hazırlıklarınızda bir de gerçekçi olacağınıza yani teorik düşüncelerin üstünde ve dışında bize uygulanabilir tekliflerde bulunacağınıza güveniyorum ve bunları bekliyorum. Bu düşüncelerimle kurultaya katılmış olan 36 sene evvelki ruhu muhafaza ettiklerine emin olduğum seçkin kişilere Cumhuriyet Hükümetinin sevgilerini, saygılarını ve başarı dileklerini sunarım.

Cumhurbaşkanı'nın Mesajı

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

ANKARA

Çalışmalarına başlayan İkinci Türk Yayın Kongresi'nin seçkin üyelerini ve sayın davetlileri en samimi temennilerle selâmlarım.

Bu münasebetle, kültür hayatımızdaki yankılarının geniş ve etkilerinin olumlu olacağına inandığım İkinci Türk Yayın Kongresi'ne temsilci göndermek suretiyle büyük ilgi gösteren resmî ve özel kuruluşlarımıza teşekkür ederim. Yayın hayatımızın anılacağı ve bunlara çağımızın gereklerine uygun çözüm yollarının araştırılacağı Kongre çalışmalarının başarılı geçmesini ve kültür hayatımızda yeni bir aşamanın başlangıcı olmasını diler, hepinize sevgiler sunarım.

KÜLTÜR BAKANI NERMİN NEFTÇİ'NİN İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ'NİN AÇILIŞINDA YAPTIĞI KONUŞMA

Sayın Başbakan, sayın konuklar, sayın kongre üyeleri. İkinci Türk Yayın Kongresi'ne hoşgeldiniz.

Kültür Bakanlığı kurulur kurulmaz önümüze ilk gelen acele iş «İkinci Türk Yayın Kongresi»nin toplanması konusuydu. Kasım ayının sonuna doğru kongre toplanması konusunda ilk çağrı, bizden önceki Hükümet zamanında yapılmıştı. Çağrılanların listesi hazırlanmıştı.

Biz, 17 Kasım'da işe başlamıştık. Kongrenin toplanmasını süresinde yetiştiremezdik.

Daha önceki hükümetler zamanında da Yayın Kongresi'nin toplanması istendiği halde, bunun bir türlü mümkün olamaması doğrudan doğruya veya dolayısıyla kongre ile ilgili kimseler üzerinde bir umutsuzluk yaratmıştır. Meselâ kongrenin yapılmasını isteyen iyi niyetli birçok davetliler ve üyeler, «bu kongre yapılamaz» kesin yargısına varmışlardır.

1939 yılında yapılan Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ni anlatan kitabı okumuş bulunuyorum. O günden bu yana 36 yıl geçmiştir. Bu süre içinde hem dünyada hem de ülkemizde büyük değişimler olmuştur.

Türkiye'de yazarın, yayının, dağıtımın çığ gibi büyüyen problemleri, belki de kimi kere birbirleri ile zıtlaşan önemli sorunları birikmiştir. Bunlara topluca eğilmek gerekirken, bu yapılamamıştır.

İkinci Türk Yayın Kongresi'nin sür'atle toplanmasına Kültür Bakanı olarak karar verdim. Kongrede gerek esas bakımından, gerekse şekil bakımından pek çok eksiklikler göreceksiniz. Bunların hepsi için sizlerden özür diliyorum.

Kuruluş halinde bulunan bir Bakanlığız. Bir yandan program, bir yandan bütçe hazırlanırken, bir yandan da çeşitli günlük çalışmalarımızın arasında bu kongreyi toplamış bulunuyoruz. Çünkü, bu kongrenin yapılmasının faydasına inanıyoruz.

36 yıl önce yapılan Birinci Türk Neşriyat Kongresi, zamanının ölçülerine göre çok yararlı olmuştur. O kongre de bugün topladığımız kongre gibi büyük bir «istişari» anlam taşıyordu. İlk kongrenin Türk toplumuna en büyük hizmeti, Harf Devriminden sonra yetişen okur-yazar kuşakları bir yayın çabasıyla beslemesidir. O kuşaklara, klâsiklerden başlayarak kitap çevirileri yapmasıdır. Demokratik sistem içinde yaşayan toplumların, düşünce ve sanat ürünlerini, batılı hayat görüşünü memlekete getirmesidir.

Birinci Türk Neşriyat Kongresi her senede bir toplanmayı kararlaştırdığı halde, bu bir türlü gerçekleşmemiştir.

Birinci Kongre yirminci yüzyılın ilk yarısındadır, ikinci kongre son yarısında. Yirminci yüzyılın ilk yarısı ile son yarısı arasında bir çağ farkı vardır. Bir kısmına göre çağımızın adı uzay çağıdır, bir kısmına göre atom çağı. Adı ilerde ne konursa konsun, çağımız, insan düşüncesinin kendi bulduğu öğelerle, bilimi ve teknolojiyi kullanarak ilerlediği önemli bir çağdır.

Rejimler çeşitli, ideolojiler çeşit çeşit, toplumsal hayat görüşleri ve yaşama sistemleri ayrı ayrı olabilir bu dünyada. Ama hepsinin kendi kalıplarını aşarak etkilendiği bir hızlı değişme sürecinin içindedir çağımız. Toplumsal değişmeleri bu açıdan değerlendirmeye alışacağız.

Dünyadaki bu hızlı toplumsal değişmeler, yayın organlarının sadece yazılı olarak kalmasını da önlemiş, haberleşme araçlarının süratlenmesi, radyo ve televizyonlarla, ülkeler arası hızlı bir kültür alış verişi de başlamıştır.

Devletler, ulusal kültür politikaları ile bu süratli değişmelere tedbirler almışlar, kültür örgütleri kurmuşlardır. Bir yandan ulusal kültür politikalarına önem verilmiş, bir yandan da uluslararası kültür toplulukları kurulmaya, anlaşmalar yapılmaya başlanmıştır.

Meselâ, RCD (Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı)'nın, UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, Kültür Teşkilâtı)'nın, bu konudaki çabaları, 1975 Avrupa Mimarî Mirasını Kutlama çalışmaları, ICOM

(Milletlerarası Müzeler Konseyi)'ni, ICOMOS (Milletlerarası Anıtlar ve Siteler Konseyi)'un çalışmaları gibi. Söylediğim son üç kuruluşun Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş Türkiye'de Millî Komiteleri vardır.

Türk kültürü ulusal hudutlarımız içinde, çok derinlere giden alt yapısı ve kendisine özgü zenginliği ile gerçekten bugünkü dünyanın bile değişik bulduğu, esinlenmek istediği bir kültürdür.

Anayasamızın 21., 41., 50. ve 129. uncu maddelerinin gereklerine uygun, bir millî ve çağdaş kültür politikası planlanmalıdır. Bu planlamada millî karakter, tabandan alıp tabana verme değişkenlikleri ve bütünleştiricilik ilkeleri, tarihîlik-toplumsallık ve öğreticilikle-çağdaşlık boyutları bir kültür kurultayında tespit edilmelidir.

Kültür planlamalarında :

1. Millî hudutlarımız içindeki kültür bütünleşmesi süreci,
2. Dış ilkelere olan kültür alış veriş,

iki önemli kültür hareketidir. Her çabada da yayın hayatımızın önemi birden bire ortaya çıkmaktadır.

Özgürlükçü demokratik hayat görüşü, yalnız bir siyasal rejim değil, bir sistemdir. Bu sistemin yaşaması ve kökleşmesinde de yayın hayatının katkısı büyüktür. Başka bir deyimle, özgürlükçü demokrasinin güçlenmesi, yerleşmesi o ülkelerin bir bakıma basın ve yayın hayatlarının gücü ile olmuştur. Biz de İkinci Türk Yayın Kongresinde Türk yayın hayatının birikmiş sorunlarının ortaya dökülmesine aracı olmak istedik. Bu sorunların ciddiyetini biliyoruz.

1. Türkiye'de resmî yayınlar vardır, Özel yayınlar vardır. Türkiye'de iki çeşit yayınevi arasında bağlantı yoktur. Türkiye'de özel yayın evleri arasında da ciddi bağlantılar yoktur. Bu bağlantıların olmayışı nedeniyle, lüzumsuz kâğıt harcanır, tekrarlar yapılır, emek ve para israfı olur. Bunların önlenmesi gerekir.

Bundan Başka :

2. Adalet mekanizmasının yazar haklarını daha açık koruması,

3. Sağlam bir ulusal yayın hayatının düzenlenmesi,
4. Köylere kadar kitap dağıtımının temin edilebilmesi,
5. Yazarlara sosyal güvence haklarının tanınması,
6. Bu meselelerle ilgili vergi bağışıklıklarının yeni ölçülere göre ayarlanması,
7. Kâğıt ve PTT sorunlarına el atılması, gerekmektedir.

Bu sorunlar karşısında İkinci Türk Yayın Kongresi'ni toplarken, Kültür Bakanlığınız olarak iki yöntemle karşı karşıya kaldık. Bu yöntemlerden birisi Bakanlığın kongreyi etkileyici bir takım önerilerle gelmesi ve kendi yargılarını kabul ettirmeye çalışmasıydı. Diğer ise, 36 senenin birikimlerine iyice teşhis konması için, demokratik bir ortam içinde bunların söylenmesine aracı olmak, sorunları sahiplerinden saptamak, önerileri toplamak ve bir kitap haline getirerek gelecek hükümetlere ışık tutmaktı. Biz ikinci yöntemin daha dürüst, daha içtenlikli ve daha faydalı olacağına inandık.

Bu yönde yapacağımız çalışmalarda başarılar dilerim. Bütün eleştirilerinize açığız. Saygılarımı sunarım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI PROF. DR. SAFA REİSOĞLU'NUN KONUŞMASI :

Sayın Başkan, Sayın Başbakan, Sayın Bakanlar. Türk Yayın Kongresi'nin saygı değer üyeleri.

Uzun bir aradan sonra Türk Yayın Kongresinin tekrar toplanmış olmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Bu kongreyi gerçekleştiren Sayın Kültür Bakanımıza ve Bakanlığın değerli mensuplarına huzurunuzda teşekkür etmek isterim. Günümüzde eğitim sorununun toplumsal gelişmede oynadığı önemli rol her türlü tartışmanın üstündedir. Eğitim sorununun kaynağında hiç şüphesiz yayın sorunu yer alır. Yayın sorunu her aşamada çözüme başlamadan eğitim sorununu başarıyla yürütmek mümkün olmayacaktır. Yayın sorunu, eğitim sorununun bir parçası olarak mütalaa edilmesi mümkün olan düşünce özgürlüğünü gerçekten sağlamak istiyorsak, yayın sorununu da her aşamada çözümlenmeye mecburuz. Demokratik rejimin gerçek olarak serbestçe oluşan fikirler üzerine kurulabilmesi yayın sorununun, kitap sorununun, dergi ve gazete sorununun her aşamada çözümlenmiş olmasına bağlıdır. Muhterem dinleyenlerim, yayın sorununun her aşamada çözümlenmiş olması gerekir dedim. Çünkü, yayın sorunu hakikaten çeşitli aşamalar arzeden ve ancak her aşamada başarılı bir çözüm getirdiği takdirde kendisinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek olan bir problemler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir sorunun nasıl çözümleneceği problemi o sorunun hangi sanatlar içinde ortaya çıkışı ile yakından ilgilidir. Bugün gelişmiş ülkelerde yayın sorunu devletin geniş bir müdahalesine ihtiyaç hissettirmeksizin belli bir başarı çizgisine ulaşmış sayılabilir. Fakat, Türkiye-miz gibi gelişmekte olan, iç ve dış bilginin geniş kitleler, örgün ve yaygın eğitim içinde mütlak bir sürette aktarılması gereken bir memlekette yayın sorununun çözümlenmesi, ancak devlet eliyle mümkün olur. Diğer bir deyişle, devletin mutlak organizasyonu ortaya çıkmadıkça, olaya müdahale etmedikçe, yayın sorunu bu-

günkü güçlüklerini uzun süre muhafaza edecektir. Türkiyemiz gibi süratle gelişen bir memlekette, yayın sorununun bugünkü güçlüklerini muhafaza etmesi aslında açık bir çelişki manzarası arzeder. Onun içindir ki devletin şimdiye kadar yayın sorununa yaptığı yardımları ve müdahaleleri yetersiz buluyoruz. Devlet bütün gücüyle yayın sorununa eğilmelidir. Bütün güçlükleri, kendi imkânlarını seferber ederek giderici tedbirleri süratle almalıdır. Yüce heyetiniz namına çalışacak komisyonlar ve yüce heyetinize tebliğde bulunacak çok değerli arkadaşlarımız muhakkak ki yarın yayın sorununun çeşitli yönlerine değineceklerdir. Ben; müsaade ederseniz, özellikle önem verdiğim bazı noktalara değinmekle yetineceğim. Zamanınızı fazlaca kullanmadan daha teknik seviyede çalışmalara geçilmesini mümkün kılmak istiyeyceğim.

Önemli gördüğüm bir husus bugün kültürün veya çeşitli alanlardaki bilginin bu sahanın uzmanlarına inhisar eden bir manzara arzemesi ve geniş halk kitlelerine çeşitli alanlarda onların anlayabilecekleri ölçüde sağlam bilgileri aktaracak yayınların son derece sınırlı oluşudur. Meselâ, Fransa ile ilişki kurmuş olan değerli üyeler bilirler, orada (köseys) serisi altında yüz ile yüzelli sayfa arasında çeşitli sorunları en yetkili şahısların ortaya koyduğu bir yayın türü vardır. Bu türde ekonomik, hukuki, sosyolojik çeşitli meseleler yüz yüzelli sayfa içinde Fransanın en tanınmış uzmanları, profesörleri tarafından yazılır. Oldukça ucuz fiyata, Fransa'ya göre ucuz sayılacak fiyata halkın istifadesine arz edilir. Bu suretle vatandaş olarak ülkenin herhangi bir sorunu hakkında sağlam bilgi sahibi olmak istediğiniz zaman, özellikle uzman olma mecburiyetine gitmeksizin ancak uzmanların anlayabileceği büyük kitaplara başvurmak zorunda kalmaksızın bu kitaplardan yararlanarak, kültürlü, memleket sorunlarına eğilebilecek bir vatandaş haline gelmek mümkündür. Türkiye'nin koşullarında bu tip yayınlara, özellikle teşvikte fayda görüyorum. Tercüme yoluyla teşvik edebiliriz, yazdırma yoluyla teşvik edebiliriz. Memnuniyetle ifade etmek gerekir ki ilk yayın kongresine nazaran bugünkü Türkiye çok farklı bir çizgide bulunmaktadır ve bir yayın serisini böylece Türk yazarlarıyla daha beynelmil ölçülerde gerçekleştirebilecek bir noktaya gelmişizdir. Bunu milletimiz hesabına, toplumumuz hesabına iftiharla ifade etmekten ayrı bir kıvanç duyuyorum. Diğer bir önem verdiğim husus, bir ara Millî Eğitim Bakanlığımızın önemle üzerine eğildiği, fakat neden sonra biraz yavaşlatılan bir faaliyete iliş-

kin olacaktır. Bütün dünyanın müşterek fikir ürünü sayılan her klasik eser bir fikir hazinesidir. Bu hazinenin Türk toplumuna sunulması oldukça mali açıdan ucuza mal olur. Ufak bir organizasyon meselesidir. Yapacağımız fedakarlıkla elde edeceğimiz neticeler arasındaki fark çok büyüktür. Ülkeler bütün mesafeleri kendi güçleriyle haketmektedirler. Hakedilmiş mesafelerden yararlanmalı, binanın en üstüne çıkıp oraya yeni bir tuğla koymalıyız. Yoksa her binayı her toplum yeniden kendisi inşa etme yoluna gidecektir. Bunun içindir ki klâsik eserlerin tercümesine büyük önem veriyorum. Üzerinde hassasiyetle durmak istediğim, bir türlü memnuniyet verici bir çözüme ulaştırılmıyan bir nokta da yazılmış, yayımlanmış eserlerin dağıtılıp bilgiye sunulması sorunudur. Bugün üniversitelerimizde beynelmilel değerde eserler yazılmaktadır. Dünyanın hiç bir müessesesinden olmayan bir sistemle bizde öğretim üyesinin yetiştirilmesi doktora, doçentlik, profesörlük gibi kademelere ve her kademede tez yazılmasına bağlı bulunduğu için hakikaten üniversitelerimizin kütüphanelerinde beynelmilel bir değer arzeden çok çeşitli yayınlar vardır. Fakat üzülerek belirtmek isterim ki bu yayınlar büyük gayret sarfedilmesine, üzerinde çok emek verilmiş eserler olmasına rağmen her üniversitenin, her fakültenin kendi kütüphanesinde, deposunda muhafaza edilmektedir. Toplumun bilgisine, yararlanmasına sunulmamaktadır. Dolayısıyla bu kitapların yazılmasında, yazarın yetişmesinden öteye sağlanması ve elde edilmesi gereken fayda elde edilememektedir. Bu büyük bir şikâyet konusu olarak ortada durmaktadır, çözüme bağlanamamıştır. Durum o derece ağırdır ki İstanbul'da yayınlanan bir kitabı Ankara'da, Ankara'da yayınlanan bir kitabı İstanbul'da bulmak mümkün değildir. Hatta yayımlandığını öğrenmek dahi mümkün değildir. Bir memlekette toplum olarak değerli eserler vermek için her türlü tedbir alacaksınız, her türlü gayreti sarfedeceksiniz, devlet olarak, kişi olarak büyük fedakarlıkta bulunacaksınız, sonra ortaya koyduğunuzu o günün toplumunun yararına sunamayacaksınız. Bu düşünülmiyecek bir hal tarzıdır. Affedilmeyecek bir kusurdur. Üniversite üyesi olarak bu kusuru yükleniyorum. Milli Eğitim Bakanı olarak bu kusuru ortaya koyuyorum, ama, herhalde zararın neresinden dönülse kârdır. Mutlaka bu kusuru gidermek gerekecektir. Bu eksiklik tabiatıyla sadece üniversite eserleri için değildir. Çok çeşitli eserler yayımlanmaktadır. Çok kıymetli eserler tercüme edilmektedir ve maalesef bunların dağıtımı sağlana-

mamaktadır. Bugün İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kültür merkezlerinde dahi istediğiniz kitabı her hangi bir kitapçıda bulmak mümkün değildir. Bu kitapçılar gayet amatör esaslarla çalışmaktadırlar. Paris'te, Londra'da şimdi teker teker saymayalım, Avrupa'nın belli başlı kültür merkezlerinde rastladığımız büyük kitap evleriyle bizdekiler arasında uzaktan yakından bir ilişki yoktur. Tabii bunları kitabevlerini suçlamak için söylemiyorum. Onlar kendi çaplarında, kendi malî imkânlarıyla, kendi amaçlarında çalışmaktadır. Bunları devlet olarak yerine getirmediğimiz bir ödevimizi ortaya koymak için söylüyorum. Devlet olarak Türkiye'nin belli başlı bütün şehirlerinde, asgari ilk adımla hiç olmazsa bütün şehirlerde birer kitabevi açmaya, Türkiye'nin üniversitelerinde veya başka yerlerinde yayınlanan bütün eserleri vatandaşın hizmetinde bulundurmaya mecburuz ve bu zannedildiği kadar da büyük bir gayret, büyük bir malî imkân isteyen husus değildir. Bütün mesele bunu görmek, buna inanmak ve bu organizasyona yönelmek meselesidir. Gazete dağıtımını problemine de değinmek istiyorum. Gazetelerin dağıtılmasında bugün kendi gayretleri ile belli bir başarı noktasına ulaşıldığı anlaşılıyor. Fakat unutmamak gerekir ki kamuoyunun oluşturulmasında ve kamuoyunun yöneticiler üzerinde etkili kılınmasında en mühim unsur gazetelerdir. Gazetelerin süratle köylere kadar bütün merkezlere ulaştırılması, bir kamu hizmeti sorunudur. Kamu hizmetini devlet yerine getirmekle yükümlüdür. Onun için devletten, bu dağıtımda daha büyük gayretler beklemek hakkımız olmak gerekir.

Sayın üyeler, bu yayın sorunları tabiatıyla bütün ayrıntıları ile uzun süreler içinde incelenebilir. Ben vaktinizi almak istemediğim için bir iki noktaya daha işaret etmekle müsaade ederseniz yetineceğim. Bunlardan bir tanesi telif hakkı sorunudur. Telif hakkı sorununu gerek hukuki, gerekse mali açıdan halletmeye mecburuz. Bugün yazar meselesi, yazarları teşvik meselesi, biraz evvel söylediğim gibi Türkiye'nin eğitim sorunudur, Türkiye'nin kültür sorunudur, Türkiye'nin rejim sorunudur, Türkiye'nin yarınının sorunudur. Bu kadar önemli bir sorunda son derece basit olan hukuki ve malî tedbirleri almakta maalesef gecikiyoruz. Sayın Maliye Bakanımızı da şimdi karşımda gördüğüm için hemen dikkatini çekeyim, telif haklarının malî cephesi yıllardır bütün vaatlere rağmen sürüncemede kalmaktadır. Önemli bir noktadır. Yazarların bir kısmı sadece bu düşünce ürünleriyle hayatlarını devam ettir-

me durumundadırlar. Biz devlet olarak elbetteki bunlara yardım edemiyoruz. Bari malî durumlarını kötüleştirmekten veyahut malî durumlarındaki aksaklıklardan doğan sakıncaları devam ettirmekten sakıncalı ve Sayın Maliye Bakanımızın enerjik bir davranışıyla bütün vergi istiadımı beklemeksizin hiç olmazsa telif hakları dünyasında bir rahatlık sağlayalım.

Yüce heyetinize, önemle arz etmek istediğim bir nokta da, yazarın düşünce ürününü kitap halinde toplumun yararlanmasına sunabilmesi için devletçe tedbir alma mecburiyetinin artık açıkça ortaya çıkmış olmasıdır. Bugün bir yazarın kitabını bastırması büyük bir malî külfet ve büyük risk sorunudur. Bazı yazarlarımızın riski olmasa da malî kudreti yoktur. Bazı yazarlarımız ise bunun riskini kabullenebilecek durumda değildir. Bazı yayınevleri ile işbirliği halinde bu meseleye belki iyi veya fena bir çözüm getirilebilir. Ama bu yazarın hakkından feragat etmesi sureti ile meydana getirilmiş bir çözümdür. Bizim istediğimiz yöneldiğimiz yol ise yazarı hakkından feragat ettirecek bir statü içinde bırakmak değil, onun hakkını bütün şumulüyle, bütün kapsamı ile temin etmek olmalıdır.

Onun için bir alandaki tebliğim de şu olacaktır. Belli komisyonlar, jüriler, v.s. bularak belli değerdeki eserleri yazarın kendisi bastıramıyorsa telif hakkını doğru dürüst ödiyerek devlet eliyle bastırmalıyız. Devlet eliyle bastıramadığımız kitaplar için de bir döner sermaye yoluyla bir kredi sistemi yaratmalıyız. Çünkü günümüzün şartlarında 200 - 300 sayfa gibi ortalama büyüklükteki bir kitabın bastırılması dahi adeta bir sermaye meselesi haline dönmüştür. Devlet bunu bir döner sermaye yoluyla kolaylıkla karşılayabilecek durumdadır. Yüce heyetinizin sabrını tüketmemek için son bir noktaya daha değinip müsaadenizi rica edeyim. O da yayınların bugünkü bütün teknolojik yayın imkânlarından faydalanarak vatandaşa duyurulmasıdır. Radyomuz var, farklı dalgalar üzerinde yayına geçtik. Televizyonumuz var, onyedi, yirmi milyon kişiyi kapsıyor. Yakında bütün Türkiye'yi kapsayacak, fakat buradaki kültürel yayınlar, çeşitli açılardan noksan olduğu gibi, özellikle mevcut yayınları tanıma açısından tamamiyle yetersizdir. Ne radyolarımızda, ne televizyonumuzda, mevcut yayınları vatandaşa doğru dürüst tanıttacak programlar mevcut değildir. Biraz evvel söylediğim gibi, yayın problemi kişisel bir problem değildir. Kitabı

yazarın problemi değildir. Bir kamu düzeni meselesidir, bir kamu hizmeti meselesidir. Kültürel alanda toplumca gelişmemiz problemdir, süratli gelişmemiz problemdir. Onun için de devletin bütün organları bu gelişmeyi beraberce sürdürme durumundadırlar. Beraberce en iyi sonuca yönelme durumundadırlar. Televizyonumuzun, TRT'mizin yetkilerinden bundan böyle bu alanda daha büyük gayretler bekliyoruz. Sayın Başbakan, Sayın Bakanlar, değerli üyeler, lütfükâr dikkatiniz için şükranlarımı sunar, huzurlarınızdan İkinci Türk Yayın Kongresi'nin toplumumuza hayırlı olması dileği ile ayrılıyorum.

KÜLTÜR BAKANI NERMİN NEFTÇİ — Saygı değer konuklar, sayın kongre üyeleri; Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ne iştirak etmiş olup, Şeref üyelerinden, içinden gelipte konuşmak isteyen varsa, bu gündemimizde yok ama vaktimiz vardır. Kendilerinden rica ederim. Buyursunlar efendim.

Prof. Dr. BEDRETTİN TUNCEL — Sayın Başkan, Sayın Başbakan, Sayın Bakanlar ve değerli üyeler.

İçinden gelip de konuşmak isteyen var mı diye bir soru sorunca hemen elimi kaldırdım. Çünkü 36 yıl önce 1-5 Mayıs 1939 günleri Ankara'da halkevinde çalışmalarına başlayıp 5 gün sürdürülen ilk o zamanki değimiyle neşriyat kongresine katılmış bir arkadaşımızın bu fırsattan yararlanarak o zaman birlikte çalıştığımız ama bugün öteki dünyanın kıyılarına göçmüş, ülkenin o yıllarda çok değerli insanlarını huzurunuzda anmak, sayın başkan benim için bir ödevdir ve ödevi yerine getirirken o kongreye bütün kanatlarını sanki germiş olan, o kongre denildiği zaman hemen adının anılması gereken Hasan Âli Yücel'i anıyorum. Değerli konuşmaları dinledik. 36 yıl sonra başka bir düzeyde olduğumuz tekrarlandı. Evet koşullar, dünya koşulları o kadar değişti ki gerçekten bu sözü söylemek zorundayız. Yalnız, ben şunu söyleyeceğim. Bundan 36 yıl önce yapılmış olan böyle bir kongrenin sonunda tespit edilmiş olan yayın alanında ileri sürülmüş olan şeyler, altını çizerek söylüyorum, sayın Başkan, bu ülkenin daha yüz sene kullanabileceği değerlerdir. Bugün başlayacak olan, kongremizin elbettteki bu değerleri daha da zenginleştireceğini umabiliriz ve bu bizim doğal hakkımızdır. Ama o kongre, o kadar sağlam konular üzerinde durmuş ve o kadar sağlam sonuçlara varmıştır ki, 36 yıl içinde ülkemizde konuşabilen, yazabilen insanlar çıkmışsa eğer, o

kongrede alınan kararların sonucudur. Bugün ülkemizde düşün-
bilen insanlar çoğalmışsa bunlar o kongre sonunda kurulmuş olan
klâsik tercüme için, kurulmuş olan komisyonun verdiği karar-
dan, karar sonunda kurulan tercüme bürosunun yolunda olmuştur.
O zamana kadar Descarté'den sarece şurada doğmuş, burada doğ-
muş, şu ülkedendir, bu ülkedendir denildiği bir dönemde doğruca
metinlere gitmek, öğrencilerimize orta öğretimde metinler üzerin-
de çalışma imkânlarını sağlamış olan işte o kongredir. Onun için
buraya çıktığım zaman yeni bir şey söylemek için çıkmadım. Yal-
nız bu kongreden 36 yıl sonra böyle bir kongrenin, 2. bir kongrenin
toplantısını elbetteki bizim gibi insanlar, sizin gibi insanlar bü-
yük değerle karşılar ve onun için huzurunuzda pek değerli sayın
Kültür Bakanımıza teşekkürü bir borç bilirim.

Söyliyeceklerim, bu konuda, bilhassa kitap konusunda çok
uzun fırsat elverirse, bu çalışmalar sırasında bazı önerilerde bulu-
nacağım. Bu öneriler yeni öneriler olmayacak, eskiden verilmiş
olan kararların bir devamı olacak. Belki onları sürdüren bazı öne-
riler olacak. Söz gelişi Maliye Bakanımız biraz önce burada idi.
Kendisinden huzurunuzda, bilhassa bir noktada ricada bulunacak-
tım. Kitap kuponları diye bir hikâyeyi dinlemiştinizdir. UNESCO'-
nun kitap kuponları. Hepimiz kitabın herkes için olmasını istiyor-
uz. Ucuz olması ile birlikte kitabın herkes için olmasını istiyoruz.
Kitabın herkes için olmasını sağlayabilecek usullerden birisi yazık
ki Maliye Bakanlığının o tarihte birden bire hiç ortada bir neden
yokken kesip attığı ve Türkiye de milyonlarca vatandaşımızın yar-
arlandığı kitap kuponları, UNESCO'nun yarattığı kitap kuponları
rejimini ortadan kaldırmıştır. Rica edecektim, ilk ağızda hiç ol-
mazsa kitap kuponlarını yeni baştan diriltelim diyecektim. Hepi-
nizi saygı ile selâmlarım.

HAMİT ZÜBEYİR KOŞAY — Harf inkılâbını okuyan kit-
lenin sayısını artırdığı bir gerçektir. En çok okuyan ilk ve
orta okula devam eden çocuklardır. Elimizde bir istatistik bu-
lunmadığını üzülererek kaydedirim. Doğan Kardeş, Varlık, Bateş,
Başkan daha birçok yayınevlerinin ve gazetelerde bilhassa Hür-
riyet, Tercüman, Milliyetin okumayı artırma katkısında bulun-
duklarını övgü ile kaydettikten sonra daha verimli sonuçlar
elde etmek için aşağıdaki hususları kongreye bir teklif olarak
arzedirim. Gençliğe ve halka yönelik yayınların yaşa, cinse ve

mesleklere göre ayarlanması gereklidir. On yaşında okuyan bir erkek çocukla, on iki yaşlarındaki bir kız çocuğunun ilgisi başka başka şeylerdir. Bu hususta da misaller verebilirdim. Başka memleketlerden çeşitli meslek erbabının kendi mesleğinin tarihi boyunca gelişmesini açıklayan, resim ve krokilerle eğlendirerek öğreten ve cepte taşınır yayınların yayılması da gereklidir. Bu hususta Avusturya'nın gayet güzel örnekleri vardır. Çeşitli mesleklerdeki yüksek uzmanlar, yani akademik kariyerde olan profesörler, halk kütüphaneleri seviyesine göre hiç olmazsa hayatlarında bir kaç münzerüze eser vermelidirler. Eğer bu yapılamazsa tercüme seri-leriyle bu sağlanabilir. Almanların ve Fransızların bu konudaki yayınlarını hepimiz tanırız. Her Bakanlığın elbette bir yayın kuru- lu vardır. Tarım, Köyşleri, Sağlık Bakanlığı gibi doğrudan doğru- ya halk kitleleriyle temasta olan Bakanlıklara kitleyi eğitim, öğre- tim bakımından çok görev düşer. Halka inik yayınlar arasında ta- rım müzesi (çünkü müzeler de bir yayından), açık hava halk müzesi (yani köy müzesi), sağlık müzesi, birlikte düşünülmelidir. Cum- huriyet idaresinin son yıllarda en hayırlı işlerinden biri Maden Tetkik Arama yoluyla açtığı Tabiat Müzesi olmuştur. Ders araç- ları müdürlüğü faydalı ve başarılı yayınlar yapmıştır. Ancak Millî Kütüphaneye yönelik enjeksiyon filmleri ve slaytların hazırla- tılması yalnız onların görevi değildir. Bir talim terbiye davasıdır. Talim Terbiye'yi idare mekanizma olmakta değil, istişare ve aka- demik bir ilim haline şokmak lâzım. Halk kültürünün veya belli kültürün ve mirabı elbette talim terbiyeden feyz alacaktır. Bunu bir misalle de arz etmek isterim. Atatürk'ün hayatı için, altmış tane slaytlı ve izahlı beş filminiz var mı, yok mu? Hâlâ eskimiş, yı- ranmış filmleri kullanıyoruz. Ziya Gökalp'in hayatı hakkında her hangi bir Çemişkezek'li bir öğretmenin verebileceği bir hazır kon- ferans var mıdır? Aynı konuyu Türk Mimari anıtlarına, Türk el sanatlarına, Türk kıyafetine, Türk yemeğine ve coğrafi bakımin- dan göllere, dağlara ve esnaf çalışmalarına teşmil edebiliriz. Bunu yapmak halk ve milleti öğrenmektir. Bu hususta bir takım malzeme vardır. Bu malzemeleri Talim Terbiye Dairesi'nin ilgili teşki- latına bildirerek bir kere küçük kütüphanesini yapması gerekir. Bir kısmı doğrudan doğruya tercüme edilebilir. Japonya'da hayat yahut da kurtuluş savaşı v.s. gibi şahısların elinde malzeme varsa, onlar toplanır. Buraya Ajans Türk'ün de bilhassa 50. yıl münase- beti ile çıkardığı kitabı övgü ile kaydetmek isterim. Ancak, bu ça-

lışmaların devamlı olması için bir kere bankalar birliğinin, diğer kuruluşların, ferdi vakıfların katkısı ile Kùltùr Bakanlığı murakabesi altında, fakat özgùr, tarafsız, hatta icap ederse yemekli ve ihtisas heyeti idaresinde kùltùr yayınları temel sermayesinin kurulması gereklidir. Òrnek, Birleřik Amerika'da bir enstitù vardır. Bunun tarihini uzatmak belki yerinde değildir. Ormanların içinde araştırma yapanlar, fezaya gidenler, denizin dibinde araştırma yapanlar, hep bu enstitù mensuplarıdır. Washington'daki Tabiat Tarihi Mùzesi, Sanat Tarihi Mùzesi hep bu enstitùden bellemiştir. Teřekkùr ederim.

Ord. Prof. Dr. SUUT KEMAL YETKİN — Sayın Bakan, kıymetli arkadaşlar. Ben söz almıyacaktım, fakat bir kaç içinde yer eden konular varki, onları burada bilginize sunmaktan kendimi alamadım. Belki başka gùn gelemem diye bunu kısaca bilginize sunacağım. Yayın hayatı demek kùltùr hayatı demektir. Bizim kùltürümüzde büyük bir yeri ve tarihi olan bir tercùme heyeti vardır. Bir arkadaş kısaca temas etti. Ben bu heyete onbeş yirmi sene başkanlık ettim. Çok değerli arkadaşlarım vardı. Bir de dergi çıkarttık, tercùme dergisi. Òzel sayılar çıkardık. Kapanadı gitti. Bu sözde kalmıyor. Bir kùltür boşluğu yarattı. Hele yayınlanan kitaplar, yabancı dillerden çevrilen şaheserler ve bunları aydınlatmak için aydınlatıcı kitaplar, her birisi birer otorite tarafından yazılmıştı. Bunların yoka gitmesi ile bir kùltür boşluğu meydana geldi. Sonuç ne oldu? şimdi herkes, yazarlar vekâletten müsaadesini alıyor. Hatta almıyor ve dışardaki kitapçılara veriyor, orda basılıyor. Bu çevreler, piyasadaki çevrelerin % 90 en iyileridir. Çünkü, yetkili arkadaşlara veriliyordu bunların çevrilmesi. Ayrıca, tercùme heyetinden bir raportöre veriliyor inceletiyor, heyette de gözden geçiriliyor ve böyle basılıyordu. Bütün bunlar gitti fakat, daha kötüsü var. Bitenlerin en iyileri Bakanlık tarafından bir daha basılmıyor. Bugüne kadar basıldığını görmedim. Acayip bir şey. O kadar emek, yıllarca süren bir çalışma, uğraşı berhava oldu gitti. Onu söylemeyi vazife biliyorum. Bunun yanında, bunun kadar boşluk uyandıran diğer bir uğraşı daha var. Bu durmuştur. Tamamıyla o da büyük sanatçuları tanıtmak maksadıyla kurulmuş olan bir monografi serisidir. Bu serinin birincisi Hasan Âli Yücel zamanında, saygı ile anarım. Hasan Âli Yücel zamanında yazdığım Leonardo da Winchi ile başladı. Birinci sayıdır. Ondan sonra değerli arkadaşla, velhasılı bu seri devam etti. Hasan Âli değiştikten

sonra bu seri durdu. Hatta, yazılmış olan bazı monografiler kabul edilmiş ve düzeltilmesine geçildiği halde yedi sene, onbeş sene basılmamıştır. Hâlâ matbaada duruyordur. Bunu Sayın Bakanımıza saygı ile hatırlatırım. Bu serinin işlenmesi şarttır. Bugün sanatın eğitimdeki rolü ölçülemeyecek kadar büyüktür. Hem de doğrudan doğruya Millî Eğitim Bakanlığını, ayrıca Kültür Bakanlığımızı ilgilendiren bir sorundur. Bugün durmuş olan çalışmayı şükranla anarım, bankalarımız yürütüyor. Halk Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, İş Bankası yüz binlerce lira sarf ederek bunu sağlıyorlar. Fakat, asıl bu bizim resmî makamlarımıza düşer. Bir de yazarlar için bir sorun teşkil eden ve dolayısıyla kültür hayatımızı yakından ilgilendiren bir mesele daha vardır. Kısaca bunu da arzedeğim. Bu da yazılan kitapların bastırılması meselesidir. Bir kitap yazıyoruz, meselâ benim bekliyen üç tane kitabım var. Bugün hangi editöre vereceğim ben? Bakanlığınıza veremem. Çünkü, bugüne kadar bastığı kitaplar sanat kitaplarının dışında. Bin temel esere hiç veremem. Çünkü, zaten basmaz. Binaenaleyh bin temel eser. Hangi milletin hayatında bin tane temel eser çıkar? Böyle millet yoktur. Dünyada temel eser demek, bütün o milletin kültürünün kurulduğu, yükseldiği temelde olan eserdir. Çoğu tercüme eser, zaten kısa keseyim efendim. Benim bir eserim vardı, belki işittiniz, «Türk Ülkelerinde, İslâm Ülkelerinde Sanat». Bunun basımı yüzbinlerce lira eder. Kime bastırabilirim ben bunu. Bir fedakâr editör çıktı, Cem Yayınevi bunu bastı. Renkli olarak kuşe üzerine. Kırk senelik üniversite hayatımın en mutlu günlerini yaşadım. Çünkü, bir eser kalırsa, yazılıp çekmede kilitli kalırsa mutlu olamaz o yazar. Burada önemli olan paradan ziyade onun yayılmasıdır. Bu bir yazarı, bir hocayı mutlu eder. Böyle editörlerin unutulmasına imkân yoktur. Şimdi benim dileğim sayın Kültür Bakanımızdan; bilhassa büyük emek verilen sanat ve edebiyat eserleri için ayrı bir koleksiyon açılınsın. Bu koleksiyonu da gene tetkik ettirin. Bunları yazarı, müellifi kapı kapı dolaştırması yerine Bakanlık gerekli görürse bastırsın. Çünkü bazı editörler varki en kötü basarlar çamur gibi basarlar ve ondan sonra para verecek değil mi, parayı veremez yazar da utanır isteyemez, bu çok hazin şey. Bakanlığımız bunu ele alır ve çare bulursa, bulunacağına kâniyim, çok kolaydır bu ve hele bakanlık ayrı bir seri açtırsa genelde büyük çoğunluğun ihtiyacına cevap veren seri açtırsa ben o bakanın elini öperim kendi hesabıma o bakanın heykelini dikerim.

Ord. Prof. Dr. FAHRETTİN KERİM GÖKAY — Sayın Başkan, sayın üyeler. Söz almak niyetimde yoktu. Fakat bilhassa bu ikinci kongre için düşündüm. Birinci kongreden bu yana elli yıl geçti. Bu elli yıl içinde çıkan kıymetli kitaplar vardır. Kütüphanemde mecmualar vardır, dergiler var. bunlara hiç bakmadım. Yalnız dedimki, bir tıp doktoru olarak ve kendimi bildiğimden beri mürekkebe ve kaleme önem veren bir insan olarak, kaç mecmua çıktı ve kaç mecmua battı. Bunun bir hülâsasını yaptım. Türk dilinde ne kadar tıbbî mecmua çıkmıştır ve bugün kaç yaşıyor diye üşenmedim, bu listeyi hazırladım. Yaşayan ancak bazı fakülte mecmuaları. Çıkıyor, batıyor. Bunlardan bir tanesi Tıp Dünyası'dır. Müsaade ediniz de bunu F. Kerim olarak, 47. yılına idrak ettiğini ve hiç bir aralık vermeden devam ettiğini arzetmenin bahtiyarlığı içindeyim. Ondan sonra bir de Dirim çıkıyor. Diğerleri çıktı ve bu hususlarda en selahiyetli arkadaşım Prof. Süheyl Ünver'de burdadır, bunları gayet iyi takip eder. Ben başka birşey söyleyecek değilim. Yalnız bir şeyi belirtmek istiyorum. Psikoloji sosyal bakımından bizim memlekette yazarın da çizerin de basanın da bir günahı var, o da devamlılık bizde yok. Çıkıyoruz güzel güzel, ondan sonra rahmetli rahmana kavuşuyor. Yani, komisyonlarda rahat rahat konuşalım ama, şu bugünkü ilk ateş içinde, ilk hareket içinde, bu kısa iki önerimi yüksek huzurunuzda arz ederek sözüme son veriyorum. Sayın Bakanım teşekkür ederim.

Önerge 1 :

Kongre Asbaşkanlığına Sayın Prof. Dr. Bedrettin Tuncel ile Sayın Yaşar Nabi Nayır'ı öneriyorum. — M. Kemal Yılmaz.

Önerge 2 :

Kongremizin Başkanlık Divanı kâtipliklerine aşağıda adları yazılı sayın üyelerin seçilmesini saygı ile öneriyorum. — Melih Ege.

1. Rifat Hancılar
2. Muammer Ülker
3. Mehmet Özel
4. Erol Erduran

Başka önerge olup olmadığı soruldu. Önerge olmadığı anlaşıldı ve oya sunuldu.

Önce Asbaşkanlar kabul edildi, daha sonra kâtipler kabul edildi.

Rıfat Hancılar görev istemediğini bildirdi. Talip Apaydın teklif edildi ve kabul edildi.

Sayın Asbaşkanlar ve Kâtipler kürsüye davet edildi.

Bedrettin Tuncel teşekkür konuşması yaptı.

Asbaşkanlıklara :

Prof. Dr. Bedrettin Tuncel

Yaşar Nabi Nayır

Kâtipliklere :

1. Talip Apaydın

2. Muammer Ülker

3. Mehmet Özel

4. Erol Erduran'ın seçildikleri Sayın Asbaşkan Prof. Dr. Bedrettin Tuncel tarafından okundu. Daha sonra Yaşar Nabi Nayır tarafından telgraflar okundu.

Sayın Bedrettin Tuncel, serginin gezileceğini ve Anıtkabir'e çelenk koymaya gidileceğini bildirdi.

Önerge 3 :

Çağdaş fikirlerin yaygınlaştırılması yolunda çaba gösterdikleri sırada düşüncelerine gem vurulan ve kitapları toplattırılan, yazdıkları yasaklanan, kendileri tutuklanarak hapishanelerde bulunan, çağdaş düşünceyi savunan bütün yazarlara ve yayıncılar adına kongre üyelerinin bir sempatik kararı olarak bunu kamuoyuna açıklamalarını öneririz.

Kongrenin bu konudaki ülkemizdeki bütün engelleyici ve anayasamıza ters düşen özgürlükleri kısıtlayıcı yasaların kaldırılması yönünde de bir karar alacağı umudumuzu bu nedenle belirtiriz.

Saygılarımla.

T.Y.S.G. Sekreteri ve İkinci Başkanı Fakirt Baykurt, Adnan Binyazar, Turgut Er, Naim Türâl, Dursun Akçam, Erdoğan Tamer, Muzaffer Erdost.

Kültür Bakanı Nermin Neftçi önerge üzerinde söz alarak, yeni bir konuyu konuşmamı yaptıktan sonra söylemeyi unutmuştum özür dilerim.

Bundan bir süre önce basında bazı arkadaşlarımla, basın ve yazar arkadaşlarımla farklı konuşmalarımız oldu. O konu ile ilgili Kültür Bakanlığı olarak tedbirlerimiz vardır. Çalışmalarımız vardır. Her türlü tenkide açığız. Konuşmamın sonunda bunu söyleyecektim, söyleyemedim. Şimdi ilâve ediyorum. Gerek Komisyonlarda, gerek son gün komisyonlardan gelecek raporların tartışılacağı genel kurulda, bu eleştirilere açığız. Arkadaşlarıma bildirmeyi vazife bildim, teşekkür ederim.

Önerenin, çalışmalardan sonra görüşülmesinin Asbaşkan Prof. Dr. Bedrettin Tuncel tarafından uygun olup olmayacağı genel kurula soruldu. Bunun üzerine önerge sahiplerinden Adnan Özyalçınır söz alarak; verdiğimiz önerge yazarların fikir özgürlüklerinin kısıtlanması konusundaydı ve bu önerenin İkinci Türk Yayın Kongresini temelden ilgilendireceği düşüncesinde olduğumuz için Başkanlığa sunduk. Başkanlık da bizim önergemize sempati duyduğunu belirtti. Bizim isteğimiz Başkanlık isteği ile birliktedir. Yalnız şunu söylemek isteriz. Bu önergemizin toplantının sonunda gelecek raporda açıklanması ve bu önerinin duyurulmasını o zaman rica ediyoruz.

Başkanlık konuyu tamamiyle benimsemiş durumdadır. Bu konu komisyonlarda görüşülecek, sansür konusu ile birleşebilir.

Verilen diğer basılı bir önerenin önceki ile birleştirilmesi daha sonraki toplantıda görüşülmesinin genel kurul tarafından benimsendiği Başkanlıkça açıklandı.

Bir üye, komisyonlar arasında yayımcı-eğitim, yayın-eğitim konusunda çalışacak bir komisyon göremedim. Böyle bir komisyonun kurulmasını genel kurulumuz sayın kongre üyeleri uygun bulurmu bu yolda bir önerim var.

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Kongre bazı komisyonlar tasarlamış; bunlar arasında bir de «Yayıncılık Eğitim Komisyonu» kurulmasını yüksek kongreye saygıyla öneririm.

Mehmet EMİRALIOĞLU

İmza

Bu teklif üzerinde Kültür Bakanlığı adına Kütüphaneler Genel Müdürü Abdülkadir Salgır söz aldı.

Sayın başkan, sayın kongre üyeleri, Muhterem arkadaşımızın teklifi birinci komisyonun kapsamı içerisine girmektedir. Birinci komisyonun konusu şudur: Baskı işleri, baskı tekniği, kâğıt ve matbaa malzemeleri sorunu. Bu arada baskı tekniği ve baskı işlerinin daha iyi bir şekilde yürütülebilmesi için bahis konusu edilen önerenin kapsadığı konu bu komisyonda rahatlıkla görüşülebilecektir. Biz hazırlayıcılar olarak bu şekilde düşünmüştük, saygıyla arz ederim. Teşekkür ederim.

BİRİNCİ KOMİSYON RAPORU :

KONU : Baskı İşleri, Baskı Tekniği, Kağıt ve Matbaa Malzemesi Sorunu ve Yayımcı Eğitimi.

TOPLANTI GÜNLERİ : 25 - 26 Ocak 1975

Gündem gereğince Komisyon Başkanlık Divanı aşağıdaki şekilde kurulmuştur :

BAŞKAN : Ramazan Gökalp ARKIN

ASBAŞKANLAR : Abdullah CABBAROĞLU - Seyhun
TUNAŞAR

YAZMANLAR : Selahattin TETİK - İbrahim Özden
KABOĞLU

RAPORTÖR : Mehmet EMİRALİOĞLU

RAPORU OKUYAN : Ramazan Gökalp ARKIN

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Sayın Kongre Üyeleri,

Komisyonumuzda okunan bildirilerin ışığı altında, Baskı İşleri, Baskı Tekniği, Kağıt ve Matbaa Malzemeleri sorunu ile Yayımcı Eğitimi hakkındaki görüşlerimizi Yüksek Kongrenin onayına saygı ile sunuyoruz.

Okunan bildirilerden Türk Editörler Derneğinin bütün basın sorunlarını ve çözüm yolları önerilerini içeren bildirisini komisyonumuzda okunduktan sonra, bazı konuların diğer komisyonları ilgilendirdiği görüldüğünden, bu konularda komisyon görüşümüzü tespit etmekle birlikte, bu konu ile ilgili komisyonlara bildiri önerisinin gönderilmesi kararı alınmış ve gönderilmiştir.

Birinci Türk Neşriyat Yayın Kongresinden bu yana geçen 36 yılın biriktirdiği istekleri, dertleri, sorunları dile getirmekten ken-

dimizi alamadık. Raporumuz bu birikimin ışığı altında kaleme alındı.

BASKI İŞLERİ :

Yayın ve kültür yaşamımızın vazgeçilmez ögesi olan basım sanayiimizin ileri bir teknolojik düzeye ulaşabilmesi için aşağıdaki sorunları çözümlenecek uygulamanın hemen yapılması kanısındayız.

Çağdaş uygarlık düzeyine yükselebilmemiz için gerekli olan kültür oluşumunu sağlayan basım sanayiimiz, ulusal sanayii yatırımımızın içinde sekizinci sırada yer almaktadır. Basım ve yayım sanayiimiz bu alandaki ulusal ihtiyacımızın % 68 ini karşılayabilmektedir. Bu ulusal ihtiyacımızın % 100 karşılanabilmesi için uygun bulduğumuz önerileri aşağıda sıralıyoruz :

1. İthal rejiminde, kullanılmış makine ithalinin yasaklanmış olmasına rağmen, işçi permileri ile yurda kullanılmış, hurdalaşmış makineler girmektedir. Bu makineler teknolojiyi ters yönde etkilemeke, randımanı düşürmekte, basım sanayiine zarar vermektedir. Bu uygulamaya kesinlikle son verilmeli ve mevcut ithal rejimi istisnasız uygulanmalıdır.

2. Kamu sektörü basımevleri büyük yatırımlarla kurulmuştur. Bu kuruluşların randımanı ile harcamaları birbirine ters düşmektedir. Üçüncü beş yıllık planın öngördüğü yönde bu kuruluşların Devlet Malzeme Ofisi elinde toplanması ve randımanlı bir şekilde çalıştırılması gerektiği halde bu uygulama şimdiye kadar yapılamamıştır. Uygulamanın en kısa zamanda gerçekleşmesi zorunludur.

BASKI TEKNİĞİ :

1. Kitap, dergi ve gazete baskılarında kullanılan ofset film pozitiflerinin ithaline izin verecek bir maddenin gümrük mevzuatına konulması gerekli görülmüştür. Meselâ, şöyle konabilir : «Ofset Pozitif Filimlerinin ithali serbesttir.» Böylece Türk editörleri, yayımevleri dış ülkelerden telif hakkını satın alarak yaptıkları renkli yayınları daha ucuz ve nitelikli yapabilecektir.

2. Ülkemizde mevcut matbaacılık okulları yeterli sayıda eleman yetiştirememektedir. Bu meslek okullarının sayısının çoğal-

tilması ve yüksek kısımlarının da açılması, programlarının ihtiyaca göre geliştirilmesi bu dalda kalite ve randımanı artıracaktır.

3. Körler için Braille alfabesine göre çalışan matbaaların geliştirilmesi ve ihtiyaca yeter hale getirilmesi gerekmektedir.

KÂĞIT VE MATBAA MALZEMELERİ SORUNU :

Kâğıt ve matbaa malzemeleri sorununun içerisinde kâğıt büyük bir önem taşıdığından bu konu üzerinde özellikle durulmuştur.

Kâğıt tek fabrikamız olan SEKA'nın ve SEKA ile ilgili kuruluşların umursamazlığı yüzünden bir çıkmazdadır. Ne aranan kâğıt bulunabilmekte, ne de yayınlarımızın yarını için güven duy-maktayız.

Gazetenin her isteğini karşılayan SEKA kitap ve dergi kâğıdını verme ve yetiştirme mecburiyeti duymamaktadır. Özetlersek : Yayımcı olarak SEKA'nın zaman zaman piyasaya sunduğu kâğıtları ihtiyaç sahipleri 2. ya da 3. ellerden sağlamaktadır. Kültür Bakanlığı'nın kâğıt konusuna önemle eğilmesini ilgili bakanlıklar-la temasa geçerek bir çözüm yolu bulmasını dileriz. Bunun için :

1. Gazetelere verilen kâğıdın fiyatı ile dergi ve kitaplara verilen aynı hamur ve kalitedeki kâğıdın fiyatının farklılığını ortadan kaldırmalı, 3. hamur kâğıdı aynı fiyattan vermelidir.

2. Basının kâğıt ihtiyacı karşılanmadan kâğıt ihracatına kalkışmamalı;

3. SEKA kâğıt siparişlerini peşin para ile yapar. Sermayesi az olan birçok yayımcılar kâğıt temini için SEKA'ya başvuramazlar. Dolayısıyla kâğıdı pahalı fiyattan serbest piyasadan almak zorunda kalırlar. Bu, yayım hayatı için önemli bir zorluktur. SEKA'nın yapacağı en önemli ve isabetli hareket başta İstanbul'un yayın muhitinde bir satış yeri açmak ve bu satış yerinde genellikle 1., 2., 3., hamur kâğıtları isteğe hazır bulundurmak, bu satış mağazalarını doğunun önemli merkezlerinde de açarak imkânları çok kısıtlı olan doğulu yayımcıların ihtiyaçlarına sunmaktır. İstanbul'daki satış yeri hem basım muhitine çok uzakta, hem de aranan kâğıdı bulunduramamaktadır. Hiç olmazsa editörlerin bir örgütü olan Basım İstihlâk Kooperatifinde stok bulundurarak pe-

rakende satışları karşılamalıdır. İster doğrudan doğruya olsun, isterse kooperatif eliyle verilsin yapılacak siparişlerin kâğıt tüccarlarından öncelikle karşılanması cihetine gidilmelidir.

4. Tüketimde önemli yeri olan 3. hamur kâğıdının Balıkesir'de kurulacak fabrikada üretilmesi için bu fabrikanın planlanan zamanda üretime geçmesinin sağlanması, kâğıt sorununa büyük çözüm getirecektir.

5. Kâğıt çeşitlerini ülkemiz ihtiyaçlarına göre üretmek. Meselâ : 1., 2., 3. hamur kâğıtlara öncelik tanımak, özel sektörün yaptığı mukavva karton ve benzeri üretimi 2. planda ele almak isabetli olacaktır.

6. Okul kitabı kâğıtlarında kalitenin artırılması çocuklarımızda kitap sevgisini oluşturacaktır. Bu nedenle 1. hamur kâğıt ölçüsünde okul kitabı kâğıdı yapılması ve Millî Eğitim Bakanlığının okul kitaplarını bu kâğıda basması gerekir. Okuma zevkini geliştirecek, kitap sevgisini artıracak olan bu atılımı Millî Eğitim Bakanlığından beklemekte haklıyız. Ansiklopedilerde, müracaat kitaplarında, genellikle çocuk kitaplarında kullanılması öngörülen 1. hamur kâğıtların fiyatlarında da indirim yönüne gitmek faydalı olacaktır. Yurdumuzda ofset tekniği gelişmiş, büyük aşamalar kazanmıştır. Ofset tipi kâğıt üretimine yönelmesini SEKA'dan bekliyoruz.

7. Baskı tekniğinde kâğıt kadar önemli bir konu da mürekkeptir. Mürekkep yurdumuzda üretilmektedir. Ancak, basımevi mürekkepleri yüksek fiyatlıdır. Bu yüksek fiyatın nedeninin, hammaddesinin gümrük vergisinin çok yüksek tutulmasından ileri geldiği söylenmektedir. Mürekkep üretiminde kullanılan ham maddenin vergisinde indirim yapılması faydalı sonucu verecektir. Ayrıca, Türkiye'de üretilen ofset mürekkebi küçük ofset makinelerinde olumlu sonuç vermemektedir. Türkiye'de bu tip makinelerin 500 ü aşkın olduğunu düşünürsek bunun bir sorun olarak ortaya çıktığını görürüz. Bu nedenle bu tip makinelerin mürekkeplerinin ithal edilmesinde zorunluluk vardır.

8. Anadolu basımevlerinin ihtiyaçlarının karşılanması da dikkate alınacak bir sorun. Büyük merkezlerde sağlanan basım malzemeleri bu bölgelere zorlukla ulaşmaktadır. Kültür Bakanlığının Anadolu basımının sorunlarına eğilmesini temenni ederiz.

YAYINCI EĞİTİMİ :

Kongremize verilen bir önerge üzerine komisyonumuzun konuları arasına alınan yayımcı eğitimi üzerinde yeterince durulmuştur. Konunun incelenmesi sonunda bazı fakülte ve yüksek okullarla meslek okullarında dolaylı olarak yayımcı eğitimine eğildiği görülmüştür. Ancak yayımcı eğitimin anlamı, amacı, programı, yöntemi ve koordinasyonunun yeterince yapılamadığı anlaşıldığından, bu yönler'de yeni gelişim ve çalışmalar yapılması zorunludur. Komisyonumuz, örgün ve yaygın eğitim yoluyla yeter sayıda yeterlikli yayımcı yetiştirecek bir eğitim yapılmasını gerekli saymaktadır.

ÖTEKİ KONULAR :

Komisyonumuzda okunan bildirimlerde baskı işleri, kâğıt ve matbaa malzemeleri sorunu dışında sorunlara da değinilmiştir.

Komisyonumuz bu sorunlarla ilgili önerilerden öncelikle, Editörler Derneği'nin önerilerini çoğaltarak ilgili komisyonlara göndermiştir. Bununla birlikte o konular üzerinde komisyonumuzda da kısaca durulması kararlaştırılmıştır. Bu cümleden olarak :

1. PTT'nin gazete, dergi gönderme masrafları ile kitap gönderme masraflarının arasındaki farkı kaldırması görüşündeyiz. Bu ayrıcalık kitabın maliyetini etkilemektedir. Bir liralık bir gazetenin, bir derginin gönderilmesinde bir lira taahhüt ücreti alınması da okuyucuya külfet yüklemektedir. Taahhütlü ücretlerinin daha normal bir şekle sokulması, meselâ: Tek tek gönderilen gazete ve dergilerle kitaplardan alınacak taahhüt ücretinin en aza indirilmesi gerekmektedir.

2. Türkiye'de bayi teşkilâtının bir düzene konulmasını zorunlu görüyoruz. Editörlerle yapılacak toplantılarda bu sorun çözüme kavuşturulmalıdır.

3. Kitap fuarlarının yararlı olduğuna inanıyoruz. Bu fuarların yurtiçinde yapılmasını, yurtdışı uluslararası fuarlara katılmanın önemini hatırlatmak isteriz. Gerek millî fuarların açılması, gerek uluslararası fuarlara katılma konusunda Kültür Bakanlığı'nın önyak olmasını zorunlu görüyoruz. Bu fuarlar hakkında editörlerle, yayımcılarla birlikte hareket edilmesi müsbet sonuç doğuracaktır.

4. Telif hakkı vergi muafiyetinin, günümüzün koşullarına aydurlulmak suretiyle artırılmasına taraftarız ve bunu zorunlu görüyoruz.

5. TRT'nin kitap tanıtma programlarını zenginleştirmesini, televizyona da yayın programları eklemesini bekliyoruz. Ayrıca, TRT'nin yayın reklamlarında indirimli ücret uygulamasının yayının artmasına katkıda bulunacağına inanıyoruz.

6. Yasak kitap konusunun önemli bir sorun olduğuna katılıyoruz. Tatbikatının da yetersizliğine, türlü çelişkiler içinde geliştirildiğine inanıyoruz. Bu yüzden yayımcı ve kitapçıların güç durumlarına düşürüldüğünü de biliyoruz. Yasaklanan kitabın kesinleşmiş mahkeme kararı alınınca Resmî Gazete'de yayımlanması ve ondan sonra uygulanması şartını öneriyoruz. Resmî Gazete'de yayımlanmamış bir kitap için sorumluluğun söz konusu olamayacağını savunuyoruz. (Bu maddeye Mehmet Emiraliolu muhalif kalmıştır.)

7. UNESCO Millî Komisyonu'nun 1971 yılı Genel Kurul toplantısında basılı eğitim malzemelerinin ithali hakkındaki kararına katılıyoruz. UNESCO Genel Mearkezinin 1948-1950 dönem toplantısında eğitim, bilim ve kültürle ilgili malzemenin Milletlerarasında serbestce ithaline hükümetimiz de katılmış ve imzalamıştır. Bu karar karşısında eğitimle ilgili malzemenin kısıtlamalarının karşısındaız.

8. Devlet bütçesinden satın alınan kitaplar ve dergiler konusunda daha esaslı bir program yapılmasını istiyoruz. Kültür Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığının kitap, dergi satın alma yerine faydalı yayınlar yapmasını, yarışmalar düzenlemesini yararlı görüyoruz.

9. Çocuk yayınlarının başıboşluktan kurtarılmasını, bir düzene konulmasını, bunun hükümet konusu yapılmasını istiyoruz. Çocuk yayımları konusunda ilgili komisyonun daha geniş durduğuna inanarak bu kadarla yetiniyoruz.

10. Devlet basımevlerinde çalışan personelin de İş Kanunu hükümlerine göre istihdamı gerektiği kanısındayız.

11. İkinci Türk Yayın Kongresi hakkındaki kitabın üyelere gönderilmesi temenni edilmiştir.

Raporumuzun İkinci Türk Yayın Kongresinin bilgisine ve onayına saygı ile sunarız.

KOMİSYON ÇALIŞMALARINA KATILANLAR

BAŞKAN

R. Gökalp ARKIN

İmza

ASBAŞKAN

Abdullah CABBAROĞLU

İmza

ASBAŞKAN

Seyhun TUNAŞAR

İmza

YAZMANLAR

Selahattin TETİK

İbrahim Özden KABOĞLU

İmza

RAPORTÖR

Mehmet EMİRALİOĞLU

İmza

Ü Y E L E R

İbrahim ERTRAK

Selahattin TETİK

Ercan ARIKLI

Nevzat ATASOY

Abdullah CABBAROĞLU

Remzi ERKÜREM

Ramazan Gökalp ARKIN

Kaya BAYLAN

Mehmet EMİRALİOĞLU

Şemsi KUSEYRİ

Mehmet ATABERK

Mazhar LEVENTOĞLU

Vahdi BİNGÖL

Nevres İMAMOĞLU

Enver OYMAK

Nezih GÜNDEM

İbrahim Özdem KABOĞLU

Nail TAN

Faruk GÜRTUNCA

Arif KONYALIOĞLU

Seyhun TUNAŞAR

KOMİSYON RAPORU ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

MEHMET EMİRALİOĞLU söz alarak 1. Komisyon raporuna karşı oy açıklamasının okunmasını Başkanlık divanından istedi.

BAŞKAN — Komisyonun çoğunlukla aldığı kararı kabul etmeyebilir. Bu doğal bir şeydir. Eğer herkes aynı biçimde düşünmüş olsaydı, düşünce denilen şey ortadan kalkardı. Bunun için birşey söylemiyorum. Usuldendir, bir komisyon raporu hazırlanırken kimlerin muhalif kaldığı yazılmaz. Yazılır da, okunur da, fakat kâbulle kaldırılır.

MUSTAFA ASLIER — Sayın Başkan, sayın üyeler, 1. Komisyonun raporundaki «Devlet kuruluşlarına ait basım evlerinin D.M.O. yönetiminde birleştirilmelidir» şeklindeki önerisine karşı çıkıyorum. Bu önerinin gerekçesi raporda daha randımanlı çalışma şeklinde idi. Birleştirme olduğu takdirde daha randımanlı çalışma mümkün olmayacaktır. Şu gerekçelerle, bugün çok sayıda olan devlet basım evlerinde çok çeşitli basılı işler yapılmaktadır. Tek yapraktan kataloga kadar her şey basılabilmektedir ve bunların pek çoğunun sayısı ve baskı sayısı çok düşüktür. Bilindiği gibi Matbaacılık Enstitüsünde büyük basım evleri, büyük siparişler, tek tip siparişlerle ancak randımanlı çalışabilirler. Çok çeşitli siparişleri büyük basım evlerinde üretmek imkânı yoktur. Bunun ikinci büyük bir basım evinde basıldığını düşünelim. Buna rağmen, bütün basılmış tek yapraktan kataloga kadar, çeşitli işlerin devlet kuruluşlarına dağıtılması bir sorundur. Bir basımevi randımanlı çalışabilmek için çok az sayıda dahi olsa, bunları bütün yıllarda kullanabilmek için, çok sayıda basmak zorunda kalacaktır. Bu büyük bir depolamayı, büyük bir yatırımı gerektirir. Ayrıca, bunun dağıtımı çok büyük bir sorundur. Üstelik Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. Devlet kuruluşlarının gerekli gördüğü basılı malzeme hemen her yıl değişmektedir. Çünkü Türkiye’de mevzuat değişmektedir. Diğer bir gerekçe, bugün kurulmuş pek çok basımevleri vardır. Devlet kuruluşlarında bunlar bir elde birleştirilmeye kalksa hepsinin ortadan kaldırılması mümkün olamayacaktır. Devlet kuruluşlarının süratli işliyebilmesi için ellerinin altında çeşitli matbaa sayılabilecek çoğaltıcı donatımların bulunması bugün çağımızın gereğidir. Bütün bunların sonu ne olacaktır. Birleştirme kararı kanunla alınırsa hangi boyda matbaa DM.O.’ne bağlanacaktır. Hangileri bağlanamayacaktır. Bu büyük bir karışıklık yaratacaktır. Tabii ki kurulmuş olanların dağıtılması da bir sorun ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle bu maddenin rapordan çıkarılmasını istiyorum.

Önerge 5 :

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Gündemimize göre kongremiz çalışmaları bugün son bulacaktır. Kongremizin görüşeceği dokuz komisyon raporu mevcuttur. Raporlar üzerinde yapılacak görüşmenin süre yönünden sınırlan-

dırılmamasının sakınca doğuracağı düşüncesi ile sayın konuşmacıların, konuşmalarını en fazla 5 dakika olarak sınırlandırılmasının kararlaştırılmasını saygı ile arz ederim.

Cenk KORAY

İmza

(Konuşmacının beş dakika ile sınırlandırılması ile ilgili önergesi okundu ve kabul edildi.)

KÂZİM EKE — Sayın başkan, sayın üyeler. İkinci Türk Yayın Kongresi o kadar çok büyük yararlı olmuştur ki bu kongre'de eğitim, öğretim, teknik, tüm çalışmalar dile getirilmiş, bu itibarla belki başka türlü söz alamam diye bu kongrenin yararlı olduğunu, bu kongreyi tertipliyenleri candan tebrik etmeyi bir borç biliyorum. II. Komisyon raporunun cidden çok değerli çalışmalarla meydana getirilmiş olduğuna ben şahsen inandım. Ancak, bir kaç nokta üzerinde söz almak zorunluluğunu da duymuş oldum. Bir defa, basın endüstrisine eleman yerleştiren kaynaklardan en önemlisi de matbaacılık okullarıdır. Bu okullar büyük bir heyecanla, büyük bir istekle, büyük bir ihtiyacın karşılığı olarak ilk defa Ankara'da küçük bir atölye içerisinde kurulmuştur. Kurucularını, önyak olanlarını ve burada ismini anmayı bir vicdan borcu bildiğim Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarı Sayın Rüştü Uzel'i minnetle, şükranla anmayı bir borç biliyorum. Ancak, bu iş Ankara'da devam ettirilmekteyken birden bire bir gerekçe de ortaya konmadan İstanbul'a nakledilmiştir. İstanbul'un da büyük bir ihtiyacı olduğu kuşkusuzdur. Ancak, bu okulun Ankara'dan İstanbul'a nakli değil Ankara'da geliştirilmesi, İstanbul'a da aynı bir okulun açılması gerekli idi, bu olmadı. Bu itibarla, şimdi şunu öneriyorum.

Ankara'da, özellikle güney bölgesinde, doğu bölgesinde de matbaacılık okullarının açılması gereklidir, lüzumludur. Bu, ihtiyacı karşılayacaktır. Basın sanayii çok gittikçe ilerlemektedir. Eğitim bakımından arkadaşlarımızın orada çalışmalarının, bu eğitime büyük bir ihtiyacı vardır. Bu itibarla, sayılarının çoğalması, mevcutlarının geliştirilmesi kanısındayım. Kâğıt fiyatları konusuna gelince, ben de aynı kanıdayım. Gazete kâğıdı fiyatının ayrı, kitap kâğıdı fiyatının ayrı oluşu cidden zorunluklar yaratmakta-

dır. Bunun birleştirilmesinde, özellikle çocuk kitapları ve ders kitapları kâğıdının kalite bakımından çok iyi olması ve bir de ucuz olması memleketimiz kültürüne, çocuklarımız yararına büyük yararlar sağlayacaktır. Yaygın eğitim yoluyla da bu işte çalışanları, matbaacıları eğitmede büyük yarar vardır.

BEKİR YILDIZ — Birinci Komisyon raporunda değiştirilmesini istediğim iki öneri hakkında :

1. Yurtdışında çalışan işçilerimizin permilerinden yararlanırlarak yurda giren dizgi-baskı makinelerinin, mevcut ithal rejimine engel olunulması istenmektedir.

Karşı önerim :

Mevcut ithal rejimi ile giren makineler yarım milyonla, bir milyon lira arasında mal olmaktadır. Oysa işçi permileri ile giren makineler 100 binle 200 bin lira arasında satılmaktadır. Yurt kalkınmamıza önemli katkıları bulunan işçi dövizleri gibi, bu permi usulü ile giren makinelerin de, matbaa makineleri sanayiine olumlu katkısı vardır. Hem bilindiği gibi, özellikle bir dizgi makinasının ömrü 30-50 yıla ulaşmaktadır. Raporda belirtildiği gibi, bu makineler hiçte hurda olmayıp revizyon edilmiş makinelerdir. Buna rağmen, yetkili bir komisyon kurulup işçi permileri ile çok ucuza mal olan bu makineler bir denetimden geçirilip yurt kalkınmamıza çok yararlı olabilir. Sonuç olarak birkaç komisyoncuyla daha çok zengin etmek yerine, bu yol geliştirilip teşvik edilmelidir.

2. Matbaacılık okullarını çoğaltmak değil, 25 yıldır öğretim uygulayan İstanbul Matbaacılık Okulunu, gerek bina, gerek makina, gerekse öğretim üyeleriyle geliştirip çoğaltmak, hem ekonomik hem de pratik olması bakımından seçilecek yol olmalıdır. Saygılarımla.

ABDULLAH CABBAROĞLU — Sayın Başkan, kıymetli delege arkadaşlarım. Bu kamu kesimindeki matbaa sorununa değinmek isterim. Bunun için hazırlanmış olan I. Komisyonun raporu çok yerinde ve isabetlidir. Böyle yüzeyden konuşmalarla devlet kâğıt stoku yapamaz veya büyük işler verimlidir diye bir devlet kuruluşunun dev gibi rotatifleri alıp üzerinde perdelemesi de her halde millî ekonomimize yararlı değildir. Bunun için bazı rakamlar vereceğim, Millî yatırım sanayimizde, yani bütün PETKİM,

Demir Çelik, teksitilden sonra yatırım finansmanı yönünden matbaacılık sanayi % 8 sırayı almaktadır. Bu baskı makine gücümüz tüm Türkiye'nin baskı ihtiyacının filhakika % 60-70 arasında bir kısmını karşılamaktadır. Diğer kısımlar, yani birçok baskı malzemeleri ve basılmış malzemeler yurt dışından ithâl edilmektedir. Kamu kesimindeki tüm makine farkı, mevcut makine ve teçhizatları, tüm makina ve teçhizat toplamının % 40-45 ini teşkil etmektedir. Bunun yanında, basın ve yayın hayatımızda olumlu yöndeki etkisi yok denilecek kadar zayıftır. Özel kesim tüm basın sanayiimizdeki üretimin % 70-75 ini karşılarken, % 40-45 makina farkına ve gücüne sahip olan devlet basımevleri ancak % 20-25 lik bir kısmı karşılamaktadır. Bu elimizdeki dökümanlarla sabittir. Bunun yanında, devlet basımevleri, genellikle kamu kuruluşları, bir gün ihtiyaç duyuyor istediği makinayı istediği anda ithal ediyor ve 2. gün kılıf çekip hurdaya çıkarma imkânına da sahip oluyor. Bunun hangi yönde bizim basın ve yayın hayatımıza etkisi olabilir. Sonra bir misal vereyim; Bir form dizginin kamu kesimindeki maliyeti 3000.— TL den yukarıda, bunun yanında özel sektörde 600 - 1500.— TL arasındadır. Bundan da anlaşılıyor ki özel sektör kesimi % 55 lik bir teçhizat gücüne sahip olmakla beraber % 60 devlet ve kamu kesiminden daha ucuz baskı takdim etmektedir. Bu bakımdan üçüncü beş yıllık planda öngörülmüş ve tesbit edilmiş, hatta banknot matbaasına kadar gerekli bilgiler alınmış, endeksleri yapılmış ve bunların iyi çalışmadığı, zarar ettiği, D.M.O. si bünyesinde toplanması da öngörülmüştür. Hurda makinaların en genç olanı 15 yaşındadır. İçerisinde % 1-2 kadar 10 yaşındakine rastlanmaktadır. Bunlar da o memleketlerde kurum dışı edilmiş, bugünkü teknolojiye de yararı görülmemiş makinalardır. Onlar da hurdalıktan alınıyor ve başka amaçlarla getiriliyor. Meslek sahibi işçiler kendi kullanması için getirecekti bunları. Halbuki bunun bir spekülasyonu yapılıyor. Herkes permileri alıyor, makina ve teçhizat getiriyor. Bu da yayın hayatımızı ters yönde etkiliyor. Çünkü, baskı kapasitesi düşük, kendisi hurda, ömrü kısa bir makineden ne beklenebilir.

Önerge okundu ve kabul edilmedi.

Önerge 6:

KONGRE BAŞKANLIĞINA

Her rapor üzerinde konuşanların sayısının en fazla 5 kişi olarak sınırlandırılmasını ve konuşanların raporlarla aynı görüşte oldukları için değil de onları eleştirmek için söz almalarını saygılarımızla öneririz.

Ahmet Danişman	İmza
Sait Sermet	İmza
Nevin Pekin	İmza
Fürüzan Olşen	İmza
Nilüfer Tuncer	İmza
Maide Ünlü	İmza

BAŞKAN — Konuşmaların bu derece sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağını takdirlerinize arz ederim, dedi.

REMZİ ERKÜREM — Sayın Başkan, muhterem üyelerim. Bendeniz komisyon raporunda burda vereceğim izahatı benim yerine arzu olunurdukj SEKA müessesesi bulunsun o anlatsın. Fakat, ben mecbur kaldığım için hepinizden özür dilerim. Efendim ben komisyonda da arzetmişim arkadaşlarıma, fakat ufak bir yanlışlık oldu herhalde, anlatamadım belki. Fakat, genel kurulunuzda çıkacak kararda bir yanlışlık olmaması için söz almak zorunda kaldım. SEKA'ya hücum etmekte haksızız. Üç yıl evvel Türkiye'de 15.000 ton üçüncü hamur kâğıt yapılırdı. Bugün Türkiye'de SEKA 105.000 ton üçüncü hamur kâğıdı yapmaktadır. Yani Türkiye'nin ihtiyacını hemen hemen karşılamıştır. Yalnız geçen yıl 10.000 tonluk bir ihracat yapmak yanlışlığında bulunmuş ve hemen farkına varmış hükümete binlerce müracaat etmiştir. Bu ihracat durmuştur. Fakat, onun cezasını bu yıl çektik, 10.000 ton ithalat yapmakla. Gazetelere ucuz kâğıt veriliyor diye yine arkadaşlarım yanıldılar. Çünkü, gazetelere ucuz kâğıt verilmiyor. Gazetelere geçen yılın Şubat ayına kadar ucuz kâğıt veriliyordu. Fakat, Şubat ayında 7866 sayılı kararname ile kâğıt fiyatları birleştirildi. Bunun üzerine, gazetelerin yaptığı müracaat hükümetlerce incelendi ve bu sefer bir kontrol sistemi altında şu kararı verdiler. Dendi ki, biz gazetelerin kendilerine indirim yapmıyacağız. Biz gazeteyi okuyan okuyucuya bir yardım yapacağız. Bu da şu şekilde yapıldı.

Gazete kaç sayfa ise onun üzerinden. 12 sayfayı aşan gazeteye, sen kâğıdı tam fiyatla alacaksın dendi. Size, ucuz kâğıt verilen farkı söyleyem. Bu, okuyucunun aldığı kâğıda 2,25 kuruş ile 6,15 kuruş arasında dönmektedir. Yani 4 sayfa gazeteden 8 sayfa ve 12 sayfa gazeteye kadar. Bir de şunu arzedeğim. 16 sayfa bir gazete 100 gramdır. 100 gr. gazete elinize 1 liraya gelmektedir. Ama 100 gr bir kitap elinize 10 liraya gelmektedir. Yani aynı fiyatta kâğıdı kullanan kitapla gazete arasında gram olarak fark yoktur. Bir de şunu düşünün. Bugün gazete sabah yapılır. Akşama gazeteyi satın alırmısınız? Almazsınız, ama bir kitabı bugün de alırsınız, yarında alırsınız, bir sene sonrada, 5 sene sonrada aynı kitabı alırsınız. Yani kitap daima değerlidir. Bu hususu arkadaşlarımın dikkatine arz ediyorum. Bütün dünyada gazete kâğıtlarında bir indirim vardır. Bu gazetelere değil, sağlanan yardım okuyucuyadır ve bizde şunu söyleyelim, size gazete kâğıdının maliyeti 80 kuruş. Gazeteyi bayiye veriyorsunuz 80 kuruş. Peki diğer masraflar? Ancak ilân alırsa o gazete kâr eder yahut kendi kendini karşılar. Ama ilân almazsa zarar eder. Bir çok küçük gazeteler de hükümetin resmî ilân yardımı ile yürütülmeye çalışılmaktadır. İkinci bir teknik konuya yanılmasınlar diye değiniyorum. Mürekkep konusunda deniyorki gümrük vergisinin çok yüksek tutulmasından ileri geliyor. Hayır, hikâye şudur efendim. Eğer bir matbaa, bir gazete dışardan mürekkep ithal ederse verdiği % 33 dür. Yani 1.000 lirada 300 liradır. Ama, mürekkep fabrikası malzemeyi, yani içine koyduğu malzemeyi ithal ederse verdiği vergi % 100 dür. Biz bunu bir türlü Sanayi Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına anlata-madık.

Arkadaşların haklı olduğu bir nokta daha var. İstanbul'da mağaza açıyoruz. Bu ikinci Erim kabinesinde Sanayi Bakanı Sayın Mesut Erez bizim ısrarlarımız ve raporlarımız üzerine İstanbul'da bir mağaza açılmasına emir buyurdular SEKA'ya. Fakat, nedense ondan sonra gelen hükümetlerin politikası nedeniyle bu mağazayı bugüne kadar açmadılar.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Önceden söylemiş olduğum gibi, komisyon başkanı bir kararı gerektirmeyen konular üzerinde cevap verecek, bir kararı gerektiren önergeler üzerinde bilgi verecek. Buyurunuz efendim :

RAMAZAN GÖKALP ARKIN — Konuşmacı arkadaşların gösterdiği yakınlığa teşekkür ederim. Hepsi isabetli konuşmalar yaptılar. Ancak bazı yanılmaları belirtmek bizim için vazife olacaktır. Sayın Bekir Yıldız ve Sayın Remzi Erkürem Gazete Sahipleri Sendikası temsilcisi olarak söz almışlar. Konuşmaları bizi tatmin etmekten ileriye varamamıştır. Bugün gazetelere verilmekte olan kâğıt ve ne kadar olursa olsun basımcılarca editörlere verilen kâğıtlar pahalı mıdır değil midir? Pahalıdır. Bu okuyucuya verilmek, şuna verilmek şeklinde tecelli etmez. Esasen, biz gazetelerle çelişkiye düşenlere, içinden çıkılmaz bir manzara arzeder. Bizim istihdamımız SEKA'nın başında olanlara gazete kâğıtlarını daha ucuzlatmasın, fakat editörlere verilen kâğıt da aynı düzeyde tutulsun.

13 Saygılarımla.

14 Muhalefet şerhi okunması.

15 MEHMET EMİRALİOĞLU — Sayın başkanlık divanı, değerli üyeler. Kongremizin açıldığı gün 9 komisyon içerisinde yayıncı eğitim komisyonunun eksik bulunduğunu gördüm ve böyle bir komisyonun kurulması gerektiğini düşündüm. Bu inançla Sayın İsmet Parmaksızoğlu'na başvurudum. Uygun olur dediler. Önergemizi verdik, fakat Sayın Parmaksızoğlu'nun haberi olmadan başta Bakanlık yetkilisi, birinci komisyonun içerisinde bu görüşülsün dedi. Komisyona vardım ki arkadaşlarımızın burada ortaya koyduğu ve raporumuzda yer alan yere göre komisyonumuz bir yerde matbaalar komisyonu idi. Yâni kitabı hazırlayan yayıncının, hazırladığı eseri teknik alanlarda oluşturan arkadaşlardan olmuştur. Bu itibarla tabii onların da çok önemli konuları vardı. O konuların içinde eğitime yer vermek mümkün değildi. Yine de lütfettiler, raporda yer aldığı kadar verdiler. Fakat o bölümü okuduğunuz zaman, benim önergemın komisyonca benimsenmiş olduğundan başkaca bir detaya, diğer konularda olduğu gibi inilememiş. Şimdi genel kurul, yayıncı eğitimin konusuna ayıracak zamanı bulamaz. O kendi takdirlerine kalmış birşey. Yalnız, bundan sonra yapılmasını önerdiğimiz üçüncü yayın kongresinde mutlak surette yayıncı eğitiminin tanımı, amacı, yöntemi, eğitimin programının ne olacağı, koordinesinin nasıl olacağının esaslı bir şekilde düzenlenmesi için bir komisyona ihtiyaç vardır. Eğer Türkiye'de iyi yayıncı yetiştirirsek, bugün rahatsızlık çektiğimiz birçok fikir sorunlarının, birçok ekonomik sorunların, sosyal bunalımların önünü daha kolaylıkla ala-

cağız. Eğitimin bu alanda tedbir olacağına inanmaktayım. İkinci konuya geliyorum efendim. Kitabın yasaklanmasını komisyonumuz olağan buldu. Kitap yasaklanabilir veya yasaklanmasa iyi olur. Bu yolda kanunlar var. Ne olur? Yayıncıya bir an bunu duyurur. Yayıncıya bunun bir en evvel duyurulması ve yayıncının bu konuda karakola götürülmesi, müessesenin, matbaasının mühürlenmesi gibi konuların önlenmesini önerdiler. Buna katılmamak mümkün değil. Bendeniz kitabın yasaklanabileceğine inanmıyorum. Kitap yasaklanırsa okunmaz fikrini kabul etmiyorum. Yasaklanan kitapların yaygınlık kazandığını biliyorum. Yürürlükteki kanunlara, kanun olduğu sürece saygılı olacağız, onu da biliyorum. Ama bir kanunun amacını gerçekleştirmediğini, bir kanunun temel haklarla çeliştiğini gördüğüm zaman kanun kanun olmuştur diye onun kendi prosedürü içerisinde değiştirilmesi teklifi hakkından da kendimi yoksun bulmam. Komisyonumuz, bu hakkı, komisyon olarak kullanmak istemedi. Kanundur, kanuna karşı gelemeyiz elbette. Ama, kanun eleştirilir. İtaat edilmekle beraber, kanunu kendi prosedürüne göre değiştirilmesi önerilir. Bu bizim haklarımız içerisinde. Benim muhalefet şerhim budur. Kitap yasağını, kendi kanun prosedürü içerisinde, demokratik usullerle kaldırılmasını öneriyorum. Ben tekrar hepinizi saygı ile selâmlarım.

İSMET PARMAKSIZOĞLU konu üzerine söz aldı.

Efendim, raporun ikinci maddesinde kamu sektörü basımevlerinin tek elde toplanması konusunda bir öneri bulunmaktadır. Üçüncü kalkınma planında Devlet Planlama Teşkilatınca, bu yönde bir çalışma yapılmaktadır. Yıllık tedbirler arasında işlenmektedir. Henüz sonuç alınmamıştır. Böyle bir çalışma vardır. Bunu genel kurula duyurmak için söz aldım. Bir de raporun öteki bölümlerinde, öteki konular başlığı altında, muhterem komisyonca incelenen konular, diğer 8 komisyonun konuları ile ilgili olduğu için bu konularda tekrar görüşüleceğinden bu kısmın şimdi dikate alınmaması gerekliliği kanısındayım.

BAŞKAN — Bir öneri olduğunu ve oya sunacağını bildirdi. //

Önerge 7:

KONGRE BAŞKANLIĞINA

I. Komisyonun raporunda yer alan «devlet kuruluşlarına ait basımevlerinin DMO yönetiminde birleştirilmelidir», şeklindeki önerinin rapordan çıkarılmasını öneriyorum.

Mustafa ASLIER

İmza

Komisyon Başkanı Ramazan Gökalp ARKIN önerge üzerinde söz alarak açıklama yaptı.

Komisyon üyesi Abdullah Cabbaroğlu bu konu üzerinde söz aldığı için ben değinmedim. Bu maddenin çıkarılması değil, bu maddenin esaslı bir şekilde ele alınması gerekir. Devlet eliyle kurulan matbaalar zarar üstüne zarar koymaktadır. Makineler muadil kalmaktadır. Senenin bir gününde, bir haftasında basacağı işleri bütün seneye teşmil edecek masraflarla yürütmektedir. Çıkarılması taraftarı değilim. Bilâkis bu maddenin esaslı şekilde komisyonlar eliyle onarılması ve meriyete konulmasını talep ediyorum.

BAŞKAN — Bakanlık sözcüsünün bu konunun planlamada ele alınmış olduğunu bildirdiğini söyledi.

Bu konuda bir lehde, bir aleyhte konuşmak isteyen arkadaşlarımız dinleyeceğiz. Önerge sahibi Mustafa Asher söz aldı:

Önerinin aleyhinde konuşan arkadaşım benim önerimin gerekçelerinin üstün körü olduğunu söyledi. Bunu kabul etmiyorum. Bu işin uzmanıyım. Arkadaşlarımın birleştirilmesine en büyük gerekçe olarak, devlet basımevlerinin verimli çalışmadığını söylediler. Bu konuda uzmansalar yahut uzmanlara danışılırsa göreceklere ki devlet basımevlerini birleştirmek, onların randımanlı çalışmasını sağlamaz. Randımanlı çalışmayı daha da çok azaltacaktır. Eğer arkadaşlarımın önerisi şu ise, bunu açıkca söylemelidirler. Devlet basımevi kurmamalıdır. Verimli çalışmanın ilk çaresi şudur. Devlet kendi bütün basılı malzemesini standardize edebilirse, bunları istediği yerde bastırabilir. Teşekkür ederim.

MEHMET EMİRALİOĞLU — Evvelâ şunu cevaplayayım. Komisyonumuz devlet basımevi kurmaması gibi bir fikre en yakından bir taraftarlık göstermiş değildir. Bendeniz de aynı kanaatteyim. Devletin basımevi kurmasına komisyonumuz inanmaktadır. Yalnız devletin basımevlerinin bu işbirliği, koordinasyon çağında birbirinden kopuk çalıştığı bir örgüt, kendi ihtiyacını belli zaman ölçüsü içerisinde kendi matbaasında yetiştiremezken, başka bir kesimin, o zaman ölçüsü içerisinde işi olmadığı için matbaasının boş olduğu görülmüştür. Koordinasyon, işletme ekonomisinin en önemli unsurlarından biridir. Bu dediğimin yanında birde, aynı işin aynı yerlerde tekrar tekrar yapılarak maliyeti yükseltici nitelikler kazanması söz konusudur. Bu itibarla, birleştirilme dendiği zaman, tümünü 50 dönümlük bir yere toplayarak birleştirme şeklinde almıyoruz. Bunun yönetiminin ki genel eğitim DMO de birleştirilmesinde resmi bir yönelişte olduğu için, o yönelişi desteklemeyi arzu ediyoruz. Binaenaleyh bu koordinasyon, zarardan kurtaracaktır. Bu koordinasyon, hizmeti artıracaktır. Bu koordinasyon, devletin bu hizmetinin daha da gelişmesine hizmet edecektir. Bu görüş bir yerde planlamanın ciddi araştırmalarına dayanmıştır. Bu itibarla, Sayın Aslier'in önerisinin kendi amacına ters olduğu inancındayız ve reddini diliyoruz. Önerge oya konuldu ve kabul edilmedi. Daha sonra başkan birinci komisyonun raporunu tümü ile genel kurulun oyuna sundu. Başkan, raporun ekleriyle birlikte kabul edildiğini açıkladı.

İKİNCİ KOMİSYON RAPORU

KONU : Standardlar ve Kitap Düzeni

TOPLANTI GÜNLERİ : 25-26 Ocak 1975

KOMİSYON BAŞKANLIK DİVANI

BAŞKAN : Doç. Dr. Berrin U. YURDADOĞ

RAPORTÖR : Ayşe F. ÖZSÜZOĞLU

YAZMAN : Melih EGE

RAPORU OKUYAN : Ayşe F. ÖZSÜZOĞLU

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz 25 Ocak 1975 Cumartesi günü saat 9.00'da ilk toplantısını yapmış, Başkanlığa Doç. Dr. Berin U. Yurdadoğ, Raportörlüğe Ayşe F. Öksüzoğlu, Yazmanlığa Melih Ege'yi seçerek çalışmalara başlamıştır. Yapılan çalışma sonucunu gösterir rapor ilişkide saygı ile sunulmuştur.

STANDARDLAR VE KİTAP DÜZENİ

1. YAYIN TÜRLERİ :

Çeşitli yayınlarda hangi standardların ve düzenlemelerin gerektiğini tespit edebilmek için yayınlara genel nitelikleri gözönüne alınarak aşağıdaki sınıflama yapılmıştır :

a) Öğretici ve eğitici nitelikteki yayınlar,

b) Bilimsel araştırmaları içeren yayınlar,

- c) Seri yayınlar (Özellikle Kamu kesimince yayınlananlar),
- ç) Süreli yayınlar (Özellikle Kamu kesimince yayınlananlar).

Yukarıda türleri belirtilen yayınlardan beklenen yararı en yüksek oranda sağlayabilmek, gerek yayınlanmaları ve gerekse yararlanılmaları sırasında, üretici ve kullanıcı açısından zaman ve işgücü kaybını önleyebilmek için bu tür yayınların bazı öğelerinin standard düzeye ulaştırılması gerekmektedir.

Standardlaştırılması gereken yayın öğeleri aşağıda açıklamalarıyla birlikte belirtilmiştir.

2. ARAÇ - GEREÇ STANDARDLARI :

Bu standardların oluşturulmasının önerilmesinde ana hedef, üretici ve kullanıcının zaman ve işgücü kaybına yol açmadan basılı eserlerden maksimum yararı sağlayabilmelerini gerçekleştirmektir.

Basılı eserler için gerekli araç ve gerecin üç ana ögesi olan:

- Kâğıt, karton,
- Boya ve
- Makina

konularında yapılacak standardlar yoluyla hedefe ulaşılabilir. Bu nedenle, ithal edilecek yeni araç-gerecin de hazırlanacak standardlara uygun olarak seçilmesi zorunlu kılınmalıdır.

a) Kâğıt ve karton standardları :

Mevcut kâğıt boyutları standardlarına başta SEKA olmak üzere tüm üreticilerin uymaları zorunlu kılınmalıdır. Ülkemizde kâğıt ve karton üretimi ile ithalatını üstlenmiş olan SEKA'nın bu standardlara yüzde yüz uyumu sağlanmalıdır. Bunun için gerekirse bağlayıcı hükümler getirilmesi ve bu konuda çıkmış ya da çıkacak Türk Standardları, mecburi kaydıyla yürürlüğe konulmalıdır.

Bu konuda çıkarılacak diğer standardların hazırlanmasında :

- Türk Standardları Enstitüsü,
- Türkiye Selüloz ve Kâğıt İşletmeleri Genel Müdürlüğü,

- Devlet Planlama Teşkilâtı,
- Ticaret Bakanlığı ve
- Tüketici kesiminin ortak çalışmaları sağlanmalıdır.

b) Boya Standardları :

Günümüzde basılı yayınlarda kullanılan boya­ların nitelikleri standardlaştırılmalıdır. Bilindiği gibi boya­ların kendi ömürleri eserlerin ömür süreleri ile doğru orantılı olmalıdır. Asiditesi yük­sek olan boyalar kâğıtların, dolayısıyla basılı eserlerin ömürlerini olumsuz yönden etkilemektedir. Diğer taraftan bu konuda ve bu konuyu etkiliyecek diğer konularda birtakım standardların yapılmamış olması nedeniyle basılı eserlerin renklendirilmesinde iste­nen kaliteye ulaşılammaktadır. Ayrıca bu durum çeşitli ülkeler­de geliştirilen bir takım yeni baskı tekniklerinin ülkemizde sürat­le yayılmasına engel olmaktadır.

İşte bu nedenle, basılı eserlerde kullanılan boya­ların kalite standardlarının süratle tespit edilerek yürürlüğe konulması gerek­mektedir. Bu standardlar ayrıca, basılı eserleri düzenleyen sanat­çıların, sanatlarını ortaya koyarken boyalar yönünden her an kar­şı geldikleri sorunların çözümünü sağlayacaktır.

c) Makine Standardları :

Ülkemizde baskı, fotokopi, teksir, ofset, projeksiyon ve ben­zeri türde makina imâl edilmemektedir. Fakat bu durum, adı ge­çen makinalarda ülke çapında standard bir düzey tutturmaya en­gel değildir. Şöyle ki; Bu makinalardan sadece tespit edilecek standard ölçü ve kalitede olanlarının ithaline izin verilmesi, bu­nun dışında kalanlara ise ithal kotalarında yer verilmemesi düşü­nülmelidir. Böylece amaç büyük ölçüde gerçekleşmiş olur.

Aşağıda adları yazılı kuruluşların ortak çalışmaları ile bekle­nen sonuç sağlanabilir.

- Ticaret Bakanlığı,
- Devlet Planlama Teşkilâtı
- Türk Standardları Enstitüsü,
- Üretici kesim temsilcileri,
- Tüketici kesim temsilcileri.

3. BASILI ESERİN ORTAYA KONULUŞUNDA STANDARDI GEREKTİREN ÖGELER :

Yazarın, basımcının ve kullanıcının gerek zaman, gerekse iş gücü kaybını önlemek, haberleşme kanalındaki tıkanıklıkları ve karışıklıkları ortadan kaldırmak amacına ulaşabilmek için bazı standard biçimlerin oluşturulması mecburidir.

Meselâ, bir basılı eserde «önsöz», «içindekiler», «giriş», «dipnot» veya «notlar» ve «bibliyografya» gibi ögelerin biçim ve yerlerinin standardize edilmesi gereklidir. Böylece, yazar her eserinde, nasıl bir yöntem kullanılması gerektiğine ilişkin alternatifler aramaktan ve bazen bu yüzden çelişkilere düşmekten kurtulacaktır. Bu iş için harcayacağı zaman ve gücü de kazanmış olacaktır. Okurların, dipnotlardaki bilgileri adeta bilmece çözer gibi anlamaya çalışmaktan ya da işaret edilen notu eserin bir başka yerinde aramaktan dolayı harcayacağı zaman ve iş gücünü kazanması sağlanabilecektir.

Öte yandan, yayımcı da bu standartların varlığı nedeniyle iş gücü ve zamandan büyük ölçüde tasarruf etme imkânına kavuşacaktır. Bu yolla ayrıca ekonomik yararlar da sağlayabilecektir.

Bu konudaki gerekli standartların:

- Türk Standardları Enstitüsü,
- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu,
- Yüksek Öğretim Kurumları,
- Millî Eğitim Bakanlığı ve
- Kültür Bakanlığı'nın işbirliği ile hazırlanması uygun görülmektedir.

Hazırlanacak standartlara ülke çapında uyulmasının sağlanmasını bir ön koşul olarak öneriyoruz. Ayrıca konunun ülke çapında yapılacak uygulamasının tabana indirilmesi ve uyumun zorlayıcı olmaktan kurtulabilmesi için her yayına aksetmesi gerekmektedir.

Bunun için; Millî Eğitim Bakanlığının yüksek öğretim kurumları ile yapacağı ortak çalışmalar, konuya bir disiplin biçiminde, orta ve yüksek öğretimde yer verilmesini sağlayacaktır.

4. BASILI ESERLERDE BIÇİM STANDARLARI :

Basılı eserlerde biçim standartları ülkemizde artık büyük ölçüde aranılır olmuştur. Bu konudaki standartların teknik ve sanat açısından ayrı ayrı ele alınması, uygulama yönünden kolaylık sağlayacaktır.

a) Teknik açıdan :

Bir basılı eserin tekniği açısından gerekli standartları:

- Boyut standartları,
- Tipografi Terimleri, birimleri ve sistemleri standartları,
- Düzenle ilgili standartlar şeklinde sıralanabilir.

I. Boyut Standartları :

Boyut standartlarını gerektiren nedenleri de şöyle sıralayabiliriz:

- Fire kaybını ortadan kaldırmak,
- Çeşitli boyutlardan doğan karışıklığı önlemek,
- Tespit edilecek standard ölçülere uyumu sağlamak.

Kâğıt boyutlarında yapılacak standard uygulama, basılı eser boyutlarında da bir standardlaşmayı doğal olarak gerçekleştirecektir. Bunun yanı sıra karton standartları da büyük ölçüde cilt konusunda bütünlük getirecektir. Ayrıca, cilt tekniğine de eğilimesi ve ciltlerin eserin ömrünü uzatmak yolundaki fonksiyonunu yerine getirebilecek biçimde yapılması sağlanmalıdır. Meselâ, eserin sırtı kesilerek dikilmeden tutkallanıp cilt kapağı geçirilmesi halinde o eserin, özellikle bir kütüphanedeki ömrü çok kısa olmaktadır.

Bunların yanı sıra ihtiyaç duyulacak bir takım başka standartların da yapılabilmesi için aşağıdaki kuruluşların işbirliğinden fayda umulmaktadır.

- Türk Standartları Enstitüsü,
- Devlet Planlama Teşkilâtı,
- Devlet Güzel Sanatlar Akademisi,
- Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu,
- Matbaacılık Sanat Enstitüleri

II. Tipografi Terimleri,, Birimleri ve Sistemleri Standardları:

Çeşitli türdeki basılı eserlerde çok çeşitli hurufat kullanılmaktadır. Bilindiği gibi hurufatın biçimi, türü, mürekkebin rengi okuyucunun gözlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle, özellikle öğretici ve eğitici nitelikteki eserler için, okuyucunun gözlerini olumsuz yönde etkilemeyecek biçimlerde hurufat seçilmesi zorunludur. Bu hurufat türlerinin de uzmanlarca seçilmesinden sonra kullanılmaları kural haline getirilmelidir. Böylece gelecek nesillerde okumaktan doğacak göz bozukluklarının büyük ölçüde önüne geçilebilecektir.

Bu konudaki çalışmalarında;

- Türk Standardları Enstitüsü,
- Devlet Planlama Teşkilâtı,
- Devlet Güzel Sanatlar Akademisi,
- Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu,
- Matbaacılık Sanat Enstitüleri,
- Matbaalar ve
- Üreticilerin işbirliği ile yapılmasında yarar umulmaktadır.

III. Düzenle İlgili Standardlar :

Bu standardlar eserlerin içeriğine dokunmadan içeriği veriş tarzı ile ilgilidir. Bu düzenlemeler ekonomik yararlar sağlayacağı kadar, eserden yararlanma yüzdesinin artırılması, eserin amacına en yüksek oranda ulaşılmasını sağlaması bakımından da gereklidir.

İyi bir düzenleme sayesinde;

- Doğru ve kolay algılama sağlanır.
- Kullanılan kâğıttan yararlanma yüzdesi büyük ölçüde artırılabilir.

Basılı eser bir bütündür. Bu bütünde akışın sağlanması gereklidir. Meselâ, metinde konu edilen bir resim, çizelge, grafik ya da verilmesi gereken dipnot veya benzeri öğeler, şayet sözü edilen yerin hemen yakınında yer almamış ise bu akışı bozan bir durum yaratır. Okumayı güçleştirir, okuyucuyu sıkır, hatta o eseri okuma zorunluluğu yoksa okumaktan ya da hiç değilse yapılan atıflara bakmaktan vazgeçmeye yol açabilir. Bu da, en azından, kitaptan faydalanma oranını büyük ölçüde etkiler. Diğer taraftan,

okuyucu bu eserle ulaşmak istediği bilgiyi almaktan yoksun kalır. Oysa basılı eserin ana amacı okunması ve içindeki bilginin eserden zihinlere geçerek hayata uygulamaya aktarılmasıdır.

5. BASILI ESERLERE SANATÇININ KATKISI :

Basılı eserlerin doğru ve kolay anlaşılabilmesi için tipografi terimleri, birimleri ve sistemlerinde birleşme ve bütünleşme ne kadar gerekli ise basılı eserlerde sanatçının katkısının bulunması da o kadar gereklidir.

Bu katkı iki türlü olmaktadır :

- İçerik dışı katkı,
- İçeriğe yansıyan katkı.

a) Sanatçının İçerik Dışı Katkısı :

Sanatçının içerik dışı katkısı şu nedenlerle önem taşımaktadır.

- Eserin bir yönü ile grafik düzenininin sağlanması,
- Baskıdaki öğelerin organizasyonu,
- Yayının etki gücünün arttırılması,
- Yayının basımında kolaylık sağlanması.

Bu katkının gerçekleştirilebilmesi, özellikle kamu kesiminde sanatçıların yetiştirilebilmesi için grafik dizayneri yetiştiren okulların iş birliği gerekli görülmüştür.

b) Sanatçının İçeriğe Yansıyan Katkısı :

Basılı eserlerin içinde bulunması gereken grafik öğelerin de, bu konuda yetişmiş sanatçılar tarafından yapılması, bunların yerleştirilmesi kadar önemli ve gereklidir. Aksi takdirde bir çok grafik öğeler bugün olduğu gibi beklenen yararı sağlamaktan uzak kalmaya devam edeceklerdir.

Basılı eserlerdeki bu durumun ortadan kaldırılabilmesi ve amaca ulaşabilmesi için eserlerin dizaynının, konuyu meslek edinmiş sanatçılara yaptırılması gereklidir. Ancak, sanatçılardan beklenen verimin alınabilmesi için, sanatçıyla eser arasındaki, yazardan matbaacıya kadar uzanan ve çeşitlilik gösteren bir takım kısıtlayıcı unsurların kaldırılması gereklidir.

Bunların yanı sıra sanatçının içeriğe yansıyan katkısı sayesinde :

— Öğretim, eğitim ve tanıtmaya yazılarının etki gücü arttırılacak genel sanat düzeyinin gelişmesine büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

— Yazarın amacı güçlendirilebilecektir.

— Bu konuda uzman dizaynerlerin yetişmeleri sürat kazandıracaktır.

Bu nedenlerle öğretici, eğitici nitelikteki yayınları ve bilimsel araştırmaları aksettiren eserlerde (özellikle ve öncelikle kamu kesimi için) uzman grafikçilerin görevlendirilmesi zorunlu kılınmalıdır. Gerekirse bu konuya yasal güç kazandırılmalıdır.

6. GENEL ANLAMDA GEREKLİ GÖRÜLEN STANDARDLAR:

Bu standartlar :

— Yayınların kullanma hızının artması,

— Kullanma alanının genişlemesi,

— Yayının kataloglama ve sınıflama hizmetlerine de yardımcı olması,

— Uluslararası işbirliğine akıcılık getirmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu tür standartlara örnek olarak şunları sayabiliriz.

— Basılı eserin bibliyografik künyesinin tespitinde gerekli öğelerin sunulduğu yeri ve biçimi,

— Basılı esere ait temel fiş örneğinin de eserin belli bir yerinde genellikle iç kapağın arkasında verilmesi,

— Uluslararası Standard Kitap numaralarının (ISBN) ülkemizde de kullanılması,

— Uluslararası Standard Kitap Numarası (ISBN) kuralının ülkemizde de uygulanması sonucunda umulan yararlar,

— Uluslararası işbirliğinde iş akışını kolaylaştırmak ve hızlandırma,

— Eksiksiz derlemeyi sağlamak,

— Ülkemizde ne türde ne kadar kitabın basıldığını en kolay bir biçimde istatistiki verilere dönüştürebilmek şeklinde sıralanabilir.

Bu standartların hazırlanması ve uygulanması için de;

- Millî Eğitim Bakanlığı,
- Kültür Bakanlığı,
- Yüksek Öğretim Kurumları,
- Yayın Geliştirme Kurulu arasında işbirliği yapılmalıdır.

7. KİTAP FUARI :

Ülkemizde her yıl bir çok kitap sergileri açılmakta ve bu sergilerde çeşitli kitaplar teşhir edilmektedir. Ancak bu sergilerde yer alan kitaplar çoğunlukla satılamadıkları gibi ilgili çevreler arasında da yaygın bir işbirliğine neden olamamaktadır.

Yayınla ilgili üreticiler ve tüketiciler arasındaki her çeşit işbirliğini gerçekleştirecek nitelikte her yıl veya iki üç yılda bir Türkiye çapında bir kitap fuarı düzenlenmesi devletçe sağlanmalıdır.

Böylece fuar süresince;

— Yazarları, dizaynerleri, basıncıları ve editörleri ilgilendiren konferanslar, seminerler ve benzeri bilgi alışverişleri sağlamak,

— Yayın türlerine göre dizayn açısından en güzel eserleri seçmekle ödüllendirmek,

— Seçilen eserlerden oluşmuş küçük sergileri ülkemizin her köşesine kadar götürmek imkânları gerçekleştirilecektir.

8. YAYIN GELİŞTİRME KURULU :

Rapor kapsamına alınan standartlarla ilgili önerilerin gerçekleştirilmesi, eksikliklerin tespit edilerek giderilme yollarının aranması ve koordinasyonun sağlanabilmesi amacıyla bir yayın geliştirme kurulu oluşturulması uygun görülmektedir. Bu kurula ilgili konuları meslek edinmiş, kişi ya da kuruluş temsilcilerinin katılması sağlanmalıdır.

KOMİSYON ÇALIŞMALARINA KATILANLAR

Mustafa ASLIER
Sadi BORAK
Meral ÇERÇİ
Melih EGE
Hikmet GÜRÇAY
Doç. Dr. Önder KÜÇÜKERMEN
Ayşe F. ÖKSÜZOĞLU
Abdülkadir SALGIR
Ahter YAZKANOĞLU
Doç. Dr. Berin U. YURDADOĞ

KOMİSYON RAPORU ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

SEYHUN TUNAŞAR — Sayın Divan Başkanı, sayın kongre üyeleri. Komisyon tarafından tamamıyla ilmi verilere göre hazırlanmış raporu zevkle dinledik ve standartlar konusunda da bilgi sahibi olduk. Ama bu konuda memleketimizdeki uygulamalar hakkında hiç bir bilgimiz olmadı. Ben kaydettiğim bazı notları burada açıklamak isterim.

Bugün devlet bütçesinden 100 milyonun üzerinde bir para devletin basım ve yayımı için ayrılmaktadır. Fakat, bu 100 milyondan çok ufak bir kısmı ancak kitaplara ve dergilere gidiyor. Diğer harcamaların yekününü teşkil eden kısım da matbu evrak dediğimiz Türkiye'deki bu bürokrasi çarkında ezilen, yoğrulan bir konu. Şöyle rakamla bir açıklama yapayım. Bugün piyasadan bir civata somunu alıp bir devlet arabasına taktırmamız için 122 kuruşluk evrak-matbuu sarf ediyorsunuz. Civata somunun bedeli belki bir lira. Aynı şekilde bir uygulamadan daha bahsedeyim. Bir devlet görevlisinin bulunduğu yerden başka bir yere gitmesi için hazırlanan evrakı-matbuu Türkiye'deki her teşekkülde aynı şekilde ayrı formda. Bu basılı kâğıt israfı ve basılı kâğıtların Türkiye'de bir standardizasyonu yapılmaması nedeniyle senelerce yürüyor ve devletin milyonlarca lirası da sokağa atılmış oluyor. Bundan senelerce evvel zannedersen Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsüne devlette kullanılan formların tesbit edilmesi ve standard hale getirilmesi için bir görev verildiğini duyduk. Fakat, şimdiye kadar bu Enstitünün böyle bir çalışması bugüne kadar bize intikal etmedi. Benim komisyondan önerim, bu raporun içerisine dev-

lette kullanılan formların standard hale getirilmesi için bir devlet teşekkülüne yeniden görev verilmesi ve acilen bunun sonuçlandırılmasının eklenmesini müsaadelerinize arz ederim.

ABDULLAH CABBAROĞLU — Sayın Başkan ve sayın kongre üyeleri. Kitap boyutları ve diğer baskı makinaları boyutları hakkındaki standartlar düzeni hakkındaki hazırlanan rapor çok güzel hazırlanmıştır. Bunu hazırlayan arkadaşlarımıza teşekkür ederiz. Gönülden katılıyoruz. Ancak, bu standardlaşma temennileri daha önceden Türk Standardları Enstitüsü'ne verilmiş bir görevdir. Türk Standardları Enstitüsü şimdiye kadar daha acil olan teknik aksamın ve diğer malzemelerin ancak yüzde onunu standard hale getirebilmiştir. Bunun dışında bu standartlara evvelâ uyması gereken SEKA'dır. SEKA'nın boyutları da en azından 7-8 türüdür. Meselâ, bir kitap boyutunu tespit etmek istersek, devlet ihaleye çıkardığı kitabın durumunu 17-25 ister ve bunu böylece ihale eder. Halbuki bu devlet normunu piyasada bulmakta mümkün değildir. Ancak, 68-100 kâğıtlar vardır. Piyasa normunda bu da birçok anlaşmazlığa sebep vermektedir. Evvelâ benim önerim şudur ki, bu kitap standardı konusunda SEKA tek bir dünya standartlarına uyarak bir standard yapsın ve buna da yazarlarımız ve yayıncılarımız uysun. İkinci bir önemli konu da Türk Standardları Enstitüsü standartlara ait yaptığı yayınlardan, ancak kendisinden standard patentini almış abonelerine postalamakta, bunun dışında bir iki bakanlıklara göndermektedir. Şayet bu konu üzerine eğilir de kitap, makina, standartlarına ve ilgili kuruluşlara yayınlarını ulaştırırsa elbetteki buna uymak çok yerinde olacaktır, kanısındayım. Saygılarımı, sunarım.

KÂZİM EKE — Ben ilk konuşmamda bu kongrenin büyük önemini belirtmiştim. Bu kongrenin üzerine aldığı büyük görev cidden çok önemli. Burada şu andaki konuşmalardan da anlıyoruz. Türk Standardları Enstitüsü büyük işler yapıyor, büyük çalışmalar yapıyor. Fakat, bizim bunun çoğundan haberimiz olmuyor. Öyle anlıyorum ki standard zaman kazandırmıyor, standard sağlık kazandırıyor, standard ekonomik kazançlar sağlıyor, standard israfı önüyor. Bunu yüksek komisyonun raporundan öğrenmiş bulunuyoruz. Bu itibarla bu konu üzerinde çok önemle durulması gerekir. Bu raporu hazırlayan komisyon üyelerine, sayın

başkanına minnetlerimi, şükranlarımı arz etmek için buraya gelmiş bulunuyorum. Teşekkür ederim.

Komisyon adına Raportör AYŞE F. ÖKSÜZOĞLU — Sayın kongrenin ilgisine teşekkür ederim. Çok kısa cevaplandırmak istiyorum. Sayın Seyhun, form standardlaştırılması işi Devlet Malzeme Ofisine verilmiştir. Yürütülmeye çalışılmaktadır. Düzeyi nedir şu anda bilgim yok.

Sayın Abdullah Bey, elimizdeki standard kataloğunun 68., 69., 70. sayfalarına bakacak olursanız orada yayınlarla ilgili pek çok standardın yapılmış olduğunu göreceksiniz. Fakat, ne yazık ki henüz ilgili kurumlarca buna gerekli ilgi gösterilmemiştir ve hâlâ tatbik edilmek imkânı bulamamıştır.

Abdullah Cabbaroğlu'na şunu da söylemek istiyorum. Türk Standardlar Enstitüsü'nde bir satış merkezi vardır ve bütün dünyaya açıktır. Teşekkür ederim.

İkinci komisyonun raporunu Başkan oya sundu ve standardlara ait raporun oybirliği ile kabul edildiğini bildirdi.

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON RAPORU

KONU : Yayın Dağıtımı, Tanıtımı, Reklâmı
ve PTT Ücretleri
TOPLANTI GÜNLERİ : 25 - 26 Ocak 1975

KOMİSYON BAŞKANLIK DİVANI

BAŞKAN : İbrahim MİNNETOĞLU
ASBAŞKANLAR : Altan DELİÖRMAN, Muammer
ÜLKER
RAPORTÖR : Selma ALPAY
YAZMANLAR : Sait SERMET, Danyal SERTOĞLU
RAPORU OKUYAN : İbrahim MİNNETOĞLU

İKİNCİ TÜRK YAYIN KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

GİRİŞ :

Yayın dağıtımı, tanıtımı, reklâmı ve PTT ücretleri konularında çalışmalar yapmakla görevlendirilmiş olan komisyonumuz, kendisini Birinci Türk Neşriyat Kongresindeki «Basın, Yayın ve Satış İşleri Encümeni»nin devamı saymaktadır. Çünkü, bundan 35 yıl evvel 1-5 Mayıs 1939 tarihleri arasında toplanmış olan Birinci Türk Neşriyat Kongresi'nin üzerinde çalıştığı 14 maddeden birisi de şuydu :

«Neşriyatın satış ve dağıtım işlerini tanzim için alınması faydalı olacak tedbirler».

Kongrenin incelediği encümen raporunda bayi örgütlerinin yetersizliği, satış azlığı, posta ücretleri, satış işlerinin bir elde toplanması, yayın şirketleri kurulması gerekliliği ileri sürülmüştür.

Bu konu, 35 yıldan beri çözüme kavuşmamıştır. Bugün de bütün önemini ve tazeliğini korumaktadır.

Bu bakımdan, komisyonumuz yıllardır halledilmemiş büyük bir meselenin kongremizin yüksek dikkatine sunulmasına önemle karar vermiştir.

DAĞITIM SORUNLARI :

Kitap dağıtımı ile ilgili olarak karşılaşılan başlıca zorluklar şu şekilde belirmektedir :

1. Yayınevleri bayilere farklı indirimler uygulamaktadır. Bu yüzden indirimi ve kâr hadleri yüksek olan kitaplar bayilere daha çekici gelmektedir.

2. Bazı bölgelerde, perakendeci satıcılar da müşterilerine indirim yapmaktadır. Bu durumda perakendecilerin yayınevlerinden istedikleri indirim oranları yüksek hadlere ulaşmakta ciddi kuruluşlar bu seviyelerde indirim yapmayı prensip bakımından uygun bulmamaktadır.

3. Türkiye'de kitap arzı okuyucu sayısı ile beraber gelişmemektedir. Az sayıda artan okuyucu kitlesi, çok sayıda artan çeşitli kitaplarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum okuyucunun satın alma gücünü son derece zorlamakta, kitaplar arasında satın alma imkânına göre tercih yapılmamaktadır. Bu durum kitap trajini düşük seviyede tutmakta ve maliyetleri artırmaktadır.

4. Maliyetlerin artması reklâm, tercüme, telif harcamalarının asgari seviyelerde kalması sonucunu vermekte, dolayısıyla telif eser yayımında teşvik unsuru ortadan kalkmaktadır. Bu zorluk, kültürel eser yayımında ciddi olarak düşünülmesi gereken olumsuz sonuçlar vermektedir. Türkiye'de sanat ve kültür hayatının istenen ölçüde gelişmemesinin önemli sebeplerinden biri de budur.

5. Yayınevleri hızlanmış bulunan sessiz rekabet dolayısıyla ciddi eserler yerine sürümü kolay hafif kitaplar yayınlama yoluna gitmektedirler. Bu kitapların satışındaki kolaylık dağıtım kuruluşlarını ve perakendecilerin çalışma tarzını ve eğilimlerini kolaylı olarak etkilemektedir.

6. Kitap ve dağıtım piyasasında genel eğilim peşin para ile değil açık hesap ve senetle çalışmaktadır. Bu durum piyasaya gelen bazı maceracıların istismarını kolaylaştırmakta, yayınevlerinin aleyhine olmakta, en azından tedirgin bir pazar görüntüsü ortaya çıkmaktadır.

7. Dükkân kiralarının pahalı oluşu nedeniyle perakendeci satıcılar ve bölge dağıtımcıları genellikle küçük ve yetersiz iş yerlerinde çalışmaktadırlar. Kitapların çokluğu ve çeşitliliği karşısında satıcılar kendilerine ulaştırılan kitaplardan çok az sayıda almakta ve bir kaç gün içinde satılmadığı takdirde bu kitapları geri göndermektedirler. Böylece, kültür kitapları okuyucuya erişmeden satış şansını kaybetmektedir.

8. Perakendecilerin fikri eğilimleri ve ideolojik saplantıları da kitap pazarlaması üzerinde etkili olabilmektedir. Bu satıcılar kendi anlayışlarına uymayan kitapları almamakta ve satışından kaçınmaktadırlar. Bu konuda zorlama sözkonusu olmadığı için değişiklik sözkonusu değildir.

9. Özellikle büyük şehirlerdeki kaldırım sergilerinde belirli bazı kitaplar için büyük indirimler yapılmakta, böylece haksız rekabet alanları yapılmaktadır.

10. Yurdun her köşesinde dağıtım merkezleri veya organları bulunmamaktadır. Ulaşım yolları üzerinde olmakla beraber yerleşme merkezlerinden uzak bulunan kalabalık okulların, garnizonların yakınlarında hiç bir satıcıya rastlanmamaktadır.

11. Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı'na bağlı satış merkezlerinin bugünkü durumu yeterli değildir.

12. Kültürel eserleri desteklemek amacıyla devlet tarafından yapılan satın almalar hiç denecek kadar azdır. Üstelik bu satın almalarda bürokratik engellerle karşılaşmakta, iktidarların eğilimlerine göre değişmektedir. Devletin bir kültür politikasının olmaması bu konudaki gelişmeleri engellemektedir.

13. Dağıtımcıların, yayın evlerinin kendi aralarında birleşerek dayanışma kuruluşlarına gitmemesi problemlerin çözümünde gecikmeler yaratmakta ve her kuruluşu kendi başının çaresine bakmak durumuna itmektedir.

14. Pazarlamada karşılaşılan en önemli güçlüklerden birisi de istekli olduğu halde yurt dışına kitap gönderilememesidir. Büyük şehirlerimizde yabancı dilden eserler satan kitabevleri bulunurken, kendi kültür eserlerimizi yurt dışındaki Türk'lere ulaştıramamak acı bir durum olarak ortadadır.

15. Kitap dağıtımında olduğu gibi, basın alanında da dağıtım konusu çözümlenememiştir. Basın alanında artık büyük gazeteler piyasayı ellerine almışlardır. Beş-Altı büyük gazete dışında kalan gazetelerin onbin civarında bulunan traj duvarını aşabilmeleri son derece güçtür. Büyük gazetelerin okuyucuyu elde etme yarışı içine girmeleri diğer gazetelere satış şansı bırakmamaktadır. Durum böyle olunca büyük gazeteler daha çok satmak için her işi kendi imkânları ile yapmaya çalışmaktadırlar. Sonunda kendi dağıtım şirketlerini de kurarak dağıtım piyasasını da tekel altına almışlardır. Günümüzde Türk basınında oluşan iki büyük dağıtım şirketi sınırsız bir rekabete girişmişlerdir. Bu tekellere karşılık diğer gazetelerin dağıtım yapabilmeleri son derece zordur. Dağıtım şirketleri ve yöneticilerine hoş görülmeyen gazeteler dağıtılamamaktadır. Türk basın tarihi dağıtım işini çözümlenemeyen batan gazete örnekleri ile doludur. İstanbul dışında yayınlanan gazeteler dağıtım düzenine ters düştükleri için yayınladıkları şehirlerin kazalarına bile dağıtılamamaktadırlar. Büyük gazetelerin tekelci tutumları basın özgürlüğünü fazlasıyla sınırlamıştır. Anadolu basını bu nedenle büyük bir çıkmaz içindedir. Dağıtım konusunu halledemediği için satış şansı azalan gazeteler, devletin resmî ilânlarından yararlanmak için kanuna aykırı yollara başvurmaktadırlar. Yetersiz kadrolarla hazırlanan gayri ciddi gazeteler devletin resmî ilânlarından yararlanmalarına rağmen gazetecilik görevlerini gerektiği şekilde yerine getirmemektedirler.

16. Gazetelerin böylesine rekabete giriştiği Türkiye'de dergiler ikinci plânda kalmaktadır. Hemen her konuda çıkan dergilerin çoğunluğunun kısa ömürlü olmalarının nedeni yeterince dağıtılamamalarıdır. PTT aracılığı ile gönderilen dergilerin paralarının zamanında gelmemesi, taşra bayilerinin dergilere karşı ilgisizlikleri nedenlerinden bir çok dergi kapanmak zorunda kalmıştır. Büyük gazetelerin sayfalarını artırmaları dergi satışını baltalamaktadır. Taşra bayilerinin kitap satışını daha kazançlı bularak kitapçılığa yönelmeleri de dergilerin yayılmalarını engellemektedir. Ekonomik tamamlanma yoluna giren büyük gazeteler günümüzde kitap yayını yanında dergiciliğe de el atmışlardır. Artık her konuda çikardıkları dergilerine kendi dağıtım şirketleri ile piyasaya sürmektedirler. Dağıtım piyasası bu tekelci merkezlerin elinde kaldığı sürece yeni çıkan dergilerin halkın eline geçmesi mümkün olmamak-

tadır. Dergiler ancak abone ve ilân yollarından yaşamaya çalışmaktadırlar.

ÇÖZÜM YOLLARI :

1. Bütün bu zorluklar yayımlanan kitapların, dergilerin ve gazetelerin gerektiği gibi dağıtılamaması ve okuyucuya ulaşamaması noktalarında düğümlenmektedir. Bu bakımdan gerçekçi bir yaklaşımla tek bir çözüm yolunun denenmesi ile problem çözülebilir. Bu çözüm yolu yurdun bütün köşelerine kadar yayılabilecek bir dağıtım kuruluşunun gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bu çapta bir kuruluşu özel teşebbüs bugüne kadar gerçekleştirememiştir. Gerçekleştirmesi de çok zordur. Bunun için, böyle bir kuruluş ancak devletin katkısı ile gerçekleştirilebilir. Bütün yayın alanlarındaki dağıtım işlerinin fazlasıyla aksamaması gerçeği karşısında devletin bu konuya daha fazla zaman geçirmeden el atması gerekmektedir. Türkiye’de yayın kuruluşlarının bazıları tekelleşme aşamasına gelmiştir. Bu durum gözönünde tutulursa tekelci kuruluşların izin vermediği yayınların dağıtılması mümkün olmamaktadır. Yayın özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için devletin yayın dağıtım konusunda yeniden düzenlemeye gitmesi gereklidir. Bu düşünceyle, daha fazla beklenmeden bütün yayınların yurt çapında dağıtımını yapacak bir YAYIN DAĞITIM KURUMU kurulmalıdır. Bu kurumun kuruluşuyla ilgili olarak Kültür Bakanlığı bir kanun tasarısı hazırlayarak parlamentoya sevk etmelidir. Yayın dağıtım kurumu, Basın İlân Kurumu örneği de gözönünde tutularak özerk bir kamu tüzel kişiliği statüsünde kurulmalıdır. Bu kuruluşun yönetiminde devletin, resmî bankaların, yayıncıların, fikir işçilerinin, meslekî dayanışma kuruluşlarının ve belirli bir oranda da halkın hisse sahibi olmaları sağlanmalıdır. Ancak, böyle bir kuruluş statüsü içinde yayın dağıtım kurumu tarafsız ve bağımsız bir çalışma düzenine sahip olabilecektir. Bu kurumun kuruluşu ile ilgili olarak Kültür Bakanlığı İkinci Yayın Kongresi delegelerinden bir komisyon kurmalı ve komisyon, kurumun kuruluşu ile ilgili bütün hazırlıkları yürütmelidir.

Yayın dağıtım kurumu, tarafsız objektif içinde çalışan bir kurum olmalı ve kırtasiyecilikten kaçınmalıdır. Türkiye’de yayınlanan gazete, kitap ve dergilerin hepsi dağıtılabilmelidir. Çıkarılma-

çak kanunda bu kuruma vergi indirimi, PTT indirimi gibi bazı imtiyazlar tanınmalıdır. Kurum, yurt içinde olduğu gibi yurt dışındaki Türk'lere de Türkiye'deki yayınları ulaştırabilmelidir. Bu kuruluşun ileride Türkiye'nin her köşesinde satış yerleri ve dağıtım merkezleri açabilecek şekilde bir yapıya kavuşturulması gereklidir.

2. Yayın dağıtım kurumu kurulana kadar üniversite, devlet ve resmî kuruluşların yayınlarını Millî Eğitim ve Kültür Bakanlıkları yayınevlerince dağıtımını ve satışı sağlanmalıdır.

TANITIM SORUNLARI :

1. Kitap ve dergileri tanıtıcı yayımların yetersiz olduğu ve hiçbir destek görmediği açıktır.

2. Kitabevlerinin ve resmî yayınların kitap kataloglarının dağıtımında güçlük çekilmektedir.

3. Basılı ve sözlü haberleşme araçlarında yayın tanıtımları yetersizdir.

4. Kütüphanecilik, dokümantasyon ve bibliyografya hizmetleri henüz istenen noktaya ulaşamamıştır.

ÇÖZÜM YOLLARI :

1. Gümrük gazeteler yayın sayfalarına daha geniş yer vermeli ve yeni yayınları okullara tanıtıcı yazılara, kitap eleştirilerine önem vermelidir.

2. TRT, radyo ve televizyonlarda kitap tanıtma saatlerine daha geniş olarak yer vermeli ve halkı okumaya yöneltici, kitap sevgisini aşılayıcı yayınlar yapmalıdır.

3. Kitap tanıtma ve bibliyografya dergileri, devlet ve yayınevlerince desteklenmeli, resmî kuruluşlar ve kütüphanelerin abone olmaları sağlanmalı, Türk Editörler Derneği büyük bir tanıtma dergisi çıkararak Türkiye'deki bütün kitapçılara göndermeli ve böyle bir dergi çıkarılana kadar halen yayınlanan dergileri desteklemelidir.

4. Bibliyografya Enstitüsü daha geniş olarak yeniden düzenlenmeli ve yayınlarını daha sık aralarla çıkarabilmek için bir basım evine kavuşturulmalı, Enstitü, seçmeli ve açıklamalı bibliyografyalar da yayınlamalıdır.

5. Türkiye'deki gazetelerde yayınlanan makaleler, incelemeler ve röportajlar için ayrı bir «Gazete bibliyografyası» hazırlanmalı ve bunun yayınlanması için gerekli tedbirler alınmalı, bibliyografya Enstitüsünde ayrı bir bölüm kurulmalıdır.

6. Kütüphaneler, halkın kitaba yönelmesinde daha etkili bir rol oynamalı, bunun için yeterli personele ve her görüşü yansıtan zengin koleksiyonlara sahip olmalıdır. Kütüphanecilik çekici bir meslek haline getirilmeli, kütüphanecilere yayın tanıtım konusunda yeterli bir eğitim verilmelidir.

7. Halk kütüphaneleri, kitapları tanıtıcı listeler çıkarmalı ve kitap toplantıları düzenlemelidir.

8. Gezici kütüphanelerin yurdun her bölgesinde kurulması sağlanmalı, halk kütüphanelerinin yetersiz bulunduğu bölgelere köylere kitap dağıtımını gezici kütüphaneler aracılığı ile ciddi olarak yapılmalıdır.

9. Çocuk kitapları konusu geniş olarak ele alınmalı, bu konuda yayıncı ve yazarlar iş birliği yapmalı, çocuk kitapları derneği kurulmalı, bu dernek tanıtım ve dağıtım işleri ile uğraşmalı, özellikle çocuk kitapları haftasında afişler hazırlanmalı ve okullara asılmalı, radyo ve televizyonda çocuk ve kitap saatleri düzenlenmelidir.

10. Yayın pazarlaması konularında çalıştırılmak üzere elemanlar yetiştirilmeli, bu amaçla meslek kursları açılmalı, yayıncılar için seminerler düzenlenmelidir.

11. Kitap tanıtımı için kitap fuarları düzenlenmeli, ayrıca halen Anadolu'nun çeşitli yerlerinde açılan fuarlarda kitap bölümlerine yer verilmelidir.

12. Yayın dağıtım kurumunun hizmete girmesiyle beraber yayın tanıtma çalışmalarının önemli bir bölümü bu kurum tarafından yürütülmelidir.

REKLÂM SORUNLARI :

1. Günlük gazetelerde radyo ve televizyonda reklâm tarifeleri çok yüksektir ve yükselmeye devam etmektedir. Bu yayın organlarında kitaplar için istenen indirim yapılmamaktadır. Bu du-

rumda kitap pazarlamasında çok önemli yeri bulunan reklâmdan faydalanmak yaynevlerinin çoğu için güç olmaktadır.

2. Yüksek trajjli gazeteler aynı zamanda kitapçılık da yapmaktadır. Her gazete kendi kitaplarının reklâmını sayfalarının boş kalan yerlerinde geniş çapta yapabilmekte, aynı gazeteye diğer yaynevleri tarafından verilen reklâmlar ikinci ve üçüncü plâna atılmaktadır. Gazetelerin kendi yayınlarının reklâmını ücretsiz olarak yapmaları ortaya bir haksız rekabet durumu çıkarmaktadır.

3. Reklâmın pahalı oluşu yaynevlerini bu tanıtma vasıtalarından mahrum kılmakta, reklâm için büyük meblağlar ayırabilen kuruluşlar satış konusunda başarılı olabilmektedirler.

ÇÖZÜM YOLLARI :

1. Radyo ve televizyonda yayın reklâmları için indirimli tarifeler uygulanmalıdır.

2. Gazeteler bir kültür hizmeti olarak kitap ilânlarına karşı daha anlayışlı davranmalı ve yaynevlerine yeni kolaylıklar tanımalıdır.

PTT SORUNLARI :

1. Genel olarak yayınların okuyucuya ulaştırılmasında PTT hizmetleri çok pahalıdır.

2. Bürokratik mekanizma ucuz, süratli ve yeterli dağıtım yapılmasını engellemektedir.

3. PTT hizmetlerinin pahalı olması kitap ve dergi maliyetlerini doğrudan etkilemekte, halka ucuz yayın sunulamamaktadır.

ÇÖZÜM YOLLARI :

1. PTT, bütün yayınların gönderilmesinde ucuz tarife uygulamalıdır.

2. Yurt dışı uçak servislerinde kitap gönderilmesi için indirimli tarife uygulanmalıdır.

3. PTT, yayın merkezlerinde kitap gönderilmesini kolaylaştırmak için paket postahaneleri şeklinde yeni merkezler kurmalıdır. PTT, yaynevleriyle daha yakın bir ilişki düzeni kurmalıdır.

KOMİSYON ÇALIŞMALARINA KATILANLAR

Selma ALPAY
Nimet BAYRAKTAR
Anıl ÇEÇEN
Dr Ahmet DANIŞMAN
Altan DELORMAN
Turgut ER
Orhan Şaik GÖKYAY
Hüseyin IŞIK
Gültekin SAMANOĞLU
Danyal SERTOĞLU
Muammer ÜLKER
Cemalettin ÜNLÜ
Sait SERMET
İbrahim MİNNETOĞLU

KOMİSYON RAPORU ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

KENAN OKAN — Komisyon raporunda şu noktaların da yer almasını sayın genel kurula arz edeceğim. Dağıtım işinin iki yönü vardır. Bir özel sektör tarafından yapılan dağıtım işleri, bir de kamu sektörü tarafından, yahut da devlet kuruluşları tarafından yapılan dağıtım işleri vardır. Kamu sektörünün karşılaştığı bazı problemler var. Meselâ, benim kendi kuruluşum mektupla öğretim sistemi, her ay 60 binin üzerinde öğrenciye belirli büyüklükte koliyi yollamak zorunda. Dağıtımı hızlandırabilmek için bazı teknik yenilikleri yapmak zorunda kaldı. Fakat, iki hukuki durum bu yenilikleri devreye sokmayı engelliyor. Birinci, PTT yönetmeliği. İlk defa 1928 de kabul edilmiş, 1940 larda ufak tefek değişiklikler yapılmış ve bu mevzuat yürürlükte. Biz dağıtımı süratlendirebilmek için adresler üzerine PTT rumuzunu koymak istedik. Böylece «parası önceden alınmıştır» damgası vurulduğu takdirde, yeniden pul basma veyahut da damga basma sorunu kalkacaktır. Adresleri konpütür bilgi işlem makinalarında yaptığımız için, PTT rumuzunu da yine aynı makinalarla vurmak mümkün oluyordu. Fakat, böyle bir imkânla karşılaşamadık. Veyahut da bu bizim PTT mevzuatımızda yok. İkincisi, koliler üzerine yapıştırdığımız pulların he-

sabını Sayıştaya vermek zorundayız ve listelere bütün adresleri yazacağız. PTT, altına damga basacak, şu kadar pul sarfedilmiştir diye. Böyle bir listeyi elle hazırladığımızı düşünün. 60 bin adresi bizim en az beş altı personeli günlerce meşgul etmemiz lâzım. Bu sebepten Sayıştay kanununda da veyahut da kamu kesimi ile ilgili bu tip harcamalar ile ilgili mevzuatda da değişiklikler yapılması gerekir. Ben bu değişiklikler için sayın genel kurula öneride bulunuyorum. Eğer kabul ederlerse kamu kesimindeki dağıtım işlemlerini büyük ölçüde kolaylaştırmak mümkün olacak. Saygılarımı sunarım.

AVNİ ALTINER — Muhterem arkadaşlar. 30 senelik bir dergi sahibi, 20 senelik de bir yayınevi sahibi, eski bir hoca olarak arkadaşların hazırladığı raporu takdirle karşılarım. Hakikaten her yönü ile bu işi ele almışlar. Yalnız işaret etmek istediğim bir iki noktayı unutmuşlar veyahut gözlerinden kaçmış. Bunlardan birisi, özel sektör olarak biz de Maliyeye hesap vermek zorunda olduğumuz halde, maalesef postahane bizim taahhütlü olmayan listelerimizi mühürlememektedir. Pullar için de fatura vermemektedir. Böylece biz yapmış olduğumuz dergileri, kitapları, pulları eğer taahhütsüzse masrafa yazamıyoruz. Bu hakikaten bize mağduriyettir. İkinci kısma gelince, eskiden biz paketlerin, üstüne, mecmuanın üstüne, abonemiz bitmiştir şu kadar borcunuz vardır derdik veya bir fatura koyar idik ve bunu, müsamaha ile karşılıyordu. Bazı postahaneler yine müsamaha ile karşılıyor. Avrupadan gelen her paketin içinde de bunun ne olduğu belirtilir. Son zamanlarda PTT böyle güzel dikkati çekecek bir takım yerler yapmışlardı. Herkes okuduğu gazeteyi, dergiyi veya kitabı oraya bırakıyordu. Köylere muntazam bir şekilde gittiği halk eğitimi teşkilâtı bir takım halk eğitim odaları, halk eğitim merkezi vasıtasıyla bilgi alıyorlardı. Fakat sonradan bu çalışma zannediyorum yeteri kadar olamadı. Bu itibarla, gönüllü kuruluşların da katılmasıyla buna benzer çalışmaların tekrar yapılmasını ve bu işin bir disiplin altında devamlılık içerisinde yapılmasını arz ve teklif ediyorum. Teşekkür ederim.

MAZHAR LEVENTOĞLU — Sayın bakan, sayın üyeler. Üçüncü yayın kurulu raporunun büyük değer taşıdığını tespit etmiş bulunuyorum. Yarkurul üyelerini ve sayın başkan Minnetoğlu'nu bütün içtenliğimle kutlarım. Böylesine içeriği, kapsamı geniş ra-

porun iki donuk noktayı ve birincisini belki ilk kez sunabilmesi kültür kalkınmamızda çok büyük etken olacaktır. Sanırım kendi adlarıyla yayın dağıtım kurumunu, başka bir Türkçeyle Yayın Kurumu üstüne önerileri rapor kabul edildiği takdirde Kültür Bakanlığınca ikinci yayın kongresi bitmeden yerine getirilirse ayrıca mutluluk duyacağım. Yani Kültür Bakanlığının raporda önerilen İkinci Türk Yayın Kongresi delegelerinden kurulu bir komisyonu bu akşama kadar kurmak lütfunda bulunurlarsa, bu yayın kongresinin belki çok somut olumlu bir yönünü yakalayacağız. İçeriği ve kapsamı böylesine geniş bir raporun bendenizi şaşırtan bir noktası kuşkusuz, kütüphaneciliğimizi, kitapçılığımızla yakalayabilmiş olmasıdır. Kütüphaneler Genel Müdürlüğünün düzenlediği bir kongrede, devlet kütüphanelerinde 10 yıl süresiz çalışan bir araştırmacı olarak, araştırmacılara yapılan zulmü, burada belirtmekten çok acı duyuyorum. Bu konunun da ilgililerce dikkate alınmasını dilerim. Benim anlatım gücümün yetmediği üçüncü yarkurul raporunun tümünden onaylanmasını saygı ile dilerim.

Prof. Dr. YAŞAR KARAYALÇIN — Sayın Başkan, sayın üyeler. İki noktaya temas etmek istiyorum. Birincisi, komisyonun teklif ettiği yayın dağıtım kurumu ile ilgilidir. İkincisi de kütüphanecilikle ilgili kanun teklifi hakkındadır. Yayın dağıtım konusu ile ilgili olarak bugün huzuruza getirilen rapordan daha ayrıntılı bir teklif o zaman Birinci kongrede tartışılmıştır. Bütün özel ve kamu yayınlarını dağıtacak büyük bir şirket kurulması temenni edilmiş, karara bağlanmıştır. Öyle olduğu halde uygulama yalnız şu şekilde gelişmiştir. Millî Eğitim yayınlarını pazarlamak maksadıyla Millî Eğitim yayınevleri açılmıştır. Aradan geçen 34 sene içinde durum şudur. Millî Eğitim yayınevleri var. O zaman özel dağıtım kuruluşları olmadığı halde, rapordan anladığımıza göre birbiriyle çetin rekabet dönemine girmiş olan büyük dağıtım şirketleri var. Hatta yine raporun belirttiğine göre bu dağıtım şirketleri tek elde eğilim göstermektedirler. Üçüncü nokta, bugün bilimsel yayınları dağıtacak, satacak, üniversite yayınlarını dağıtacak, satacak belli bir kuruluş yoktur. Çünkü, bunların posta ile gönderilmesi sırasında paketin içine açıklayıcı bir not koyarsanız PTT bunu mektup sayarım diyor, ne bir tezkere ne bir pusula hiçbir şey koydurmuyor. Paket ayrı gidiyor, mektup ayrı gidiyor, pek irtibat olmuyor. Adam bize yazıyor, hangi paketi ne zaman gönderdiniz, kaç tane idi, şu idi, bu idi. Hakikaten bu kadar hasis davranma-

ları manasız. Biz mektup yazmıyoruz, selâm yazmıyoruz, kelâm yazmıyoruz. Diyoruz ki, şu kitaptan size şu kadar gönderildi veya derginizin abonesi bitmiştir. Parayı gönderiniz, bunlar matbu ve nihayet kurşun kalemle bir kaç yer dolduruyor. Postahane son zamanlarda sıkı tedbirler aldı. Paketleri açıyor, günlerce uğraştırıyor. Biz tek şey koydurmuyoruz. PTT Genel Müdürlüğünden mutlaka bunlara bir tamim yapılmalı ve nihayet bize kolaylık sağlamalıdır. Bu kadar çok para ödüyoruz, bu kadar şeyi bize çok görmemelidir. Büyük bir sorunda şu : Arkadaşlar tebliğler dergisinde bir kitap yayımlanıyor, fiyatı 300 kuruş. Hoca, ödemeli istiyor. Bize ödemeli masrafı 625 krş. tur. Binaenaleyh biz bu paketi göndermemek zorundayız. Gönderirsek, posta parasını kabul etmiyor. Bu çok ağır bir şey. Bir de bunun aksi tarafı var. Postahane soruyor bize, kaç günde alacaktır. Biz de eh ne yapalım 7 günde alacaktır diyoruz. Köylü hoca 7 günde almayınca paket geriye dönüyor. Orda kaldığı gün, geriye gelme masrafı, posta parası, birde bakıyorsunuz 10 liralık pakete biz 40 lira, 30 lira ödüyoruz. Eskiden bunu ödemezseniz postahaneyi terk ediyordunuz. Postahane bunu sözde satıyordu. Şimdi, icra yolu ile parayı tahsil ediyor. Benim istediğim, bütün bu ufak noktaların da bilhassa PTT üzerinde işlenerek ikaz edilmesidir. Saygılarımla.

KÂZİM EKE — Sayın Başkan, sayın üyeler. Komisyon raporunu büyük bir çaba ile hazırladıkları için candan teşekkür ederim. Özellikle benim üzerinde duracağım husus şu. Kültür eserlerinin daha yaygın bir şekilde ve hatta özellikle yabancı memleketlerde bulunan soydaşlarımıza kolaylıkla ulaşılması konusu, bu çok önemli bir konu. Bunun üzerinde ilgili bakanlıkların, ilgili müesseselerin, hatta devletin ısrarla durmasında büyük yarar vardır. Yabancı ellerde, yabancı ülkelerde bulunan soydaşlarımız, Türk kültür eserlerinden yeteri kadar yararlanamamaktadırlar. Bunu bizzat görmüş, müşahade etmiş bir arkadaşınız olarak, arzetmeyi bir vicdani borç biliyorum. Ayrıca, dağıtım konusu üzerinde başlangıçta bir çok iyi çalışmalar olmuştur. Fakat, bu çalışmalarını biz çok iyi başarırız fakat sonunu getiremeyiz sözüne göre hareket edilmiştir. Meselâ, vaktiyle halk eğitimi teşkilâtı çok güzel bir örgüt kurmuştu. Köylere kadar gazeteler, dergiler, hatta kitapları çok güzel bir şekilde iletliyordu. Pazar yerlerinde adeta köylüler alışmışlardı. Gazetelerini, kitaplarını dergilerini gelip muntazam bir şekilde götürüyorlardı. Binlerce gazete toplanmıştı, binlerce ki-

tap toplanmıştı, binlerce diğer dergiler toplanmıştı. Bunlar en uzak köylere kadar kolaylıkla gidebiliyordu ve bir çok yerlerde, illerde gezdiğimiz, gördüğümüz yerlerde, gazete toplama yeri, kitap toplama yeri, dergi toplama yeri diye satacak herhangi bir organ mevcut değildir. Şimdi bu durumda ne yapmak lâzımdır. Kanaatimce yayın dağıtım kurumu teklifi konusunda biraz düşünmek lâzım. Çünkü, teklif edilen şekilde bir yayın dağıtım kurumu kurulduğu vakit acaba bu kurum diğer özel yayın dağıtım kurumları yanında serbest bir şekilde çalışacak bir kurum mu olacak, yoksa bir nevi yayın dağıtım tekeline sahip mi olacaktır. Bugünkü şartlar altında bunun mümkün olabileceğini zannetmiyorum. Böyle olmazsa, bu yayınların büyük bir kısmını dağıtan şirketler mevcut olduğu bir dönemde acaba bu yayın dağıtım kurumunun çalışması ne dereceye kadar verimli, iktisadi ve tatmin edici olabilecektir.

Bence bu konu yeteri kadar olgunlaşmış değildir. Burada sonuna bir temenni olarak ifade etmek istiyorum. Üniversite öğrencilerinin, yüksek öğretim kurumlarında çalışan öğrencilerin sayısı, çığ gibi büyümektedir ve ayrıca Türkiye'de bilimsel yayınlara talep artmaktadır ve çeşitli üniversitelerin, diğer yüksek öğretim kurumlarının çıkardığı kitapları zamanında bulabilmek, bir problem halini almaktadır. Bu itibarla, kendi komisyonumuzda da bir teklif olarak sormuştum. Huzurunuzda da tekrar etmek istiyorum. Her üniversitenin bir üniversite yayınevi açması ve bilimsel yayınları, kendi yayınlarını ve diğer üniversitelerin yayınlarını, bu üniversite yayınevinde ilgililere satması lâzımdır. Bunu bir teklif olarak da arz ediyorum. Temas edeceğim ikinci nokta, bu raporda kütüphanecilikle ilgili problemlere temas edilmekle beraber, kütüphanecilerin senelerden beri beklediği kütüphanecilikle ilgili kanun tasarısına yeteri kadar temas edilememiştir. Kanaatimce kongremizin, bu kanun tasarısının bir an evvel T.B.M. Meclisine intikâl ettirilmesi şeklinde bir öneriyi de kabul etmesi isabetli olacaktır. Teşekkür ederim. Sayın Başkan.

SADİ BAYRAM — Sayın Başkan, sayın delegeler. Önce komisyon raporuna aynen katıldığımı ve beğendiğimi belirtmek isterim. Benim bahsedeceğim konuları bir ve ikinci konuşmacı arkadaşım ve sayın Karayalçın arkadaşım belirttiler. Ben diğer bir konuya değineceğim. Vaktinizi fazla almamak için. PTT bizim postaya ver-